

Відокремлений структурний підрозділ
«Сумський фаховий
КОЛЕДЖ

Сумського національного аграрного університету»



ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА



**МАТЕРІАЛИ III Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції
12-14 травня 2021**

Суми 2021

МАТЕРІАЛИ
III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
«ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ
СУСПІЛЬСТВА»

м. Суми, ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ»
12-14 травня 2021 року

Суми 2021

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Трансформація освіти в умовах діджиталізації суспільства» / укл. О. А. Єфременко.– Суми: ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ», 2021. – 124 с.

Укладачі:

Єфременко Оксана Анатоліївна, викладач ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ»

Організаційний комітет

Чортенко Андрій Миколайович, директор ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»»

Роговенко Ольга Василівна, завідувачка правового відділення ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»»

Єфременко Оксана Анатоліївна, викладач ВСП «Сумського фахового коледжу СНАУ»

Текст доповідей розміщено на веб-сайті ВСП «Сумського фахового коледжу СНАУ» за адресою: <http://collegesnau.com/index.php/naukovo-metodychna-dijalnist/konferenciji>

1. Матеріали подані в оригіналі.
2. Відповідальність за зміст матеріалів несе автор.
3. Авторські права на всі матеріали належать їх авторам.

Рекомендовано до друку методичною радою ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ»

(протокол №10 від 8.06.2021 року)

ЗМІСТ

<i>ЦИФРОВІЗАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ</i>	6
Чортенко А.М. СТОРІНКА У FACEBOOK, ЯК ДОДАТКОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІСТОРІЇ (З ДОСВІДУ ВИКЛАДАЧА)	6
Роговенко О.В. ЩОДО ПЕРЕВАГ ТА РИЗИКІВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	12
Бутенко Л.Г. ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ	17
Канівець А.Є. ЦИФРОВІЗАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	20
Носаль О.М. ЦИФРОВІЗАЦІЯ: МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ ДЛЯ МОЛОДІ	23
Майорова І.В., Терещенко А.В. ЦИФРОВІЗАЦІЯ В ОСВІТІ	27
Костян С.В. ЦИФРОВІЗАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	29
Ляхіна Л.О. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ТА ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ – ПОТУЖНІ ЗАСОБИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ОБМІНУ МІЖ УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	32
<i>СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ</i>	37
Бісік С.Г., Бізюк А.О. ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ПРАВНИКІВ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ	37
Бісік С.Г. НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ЯК БАЗИС ОСВІТИ ПРАВНИКА	42
Лук'яненко Л.М. ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ	47
Старинський О.М. ДОЛАЄМО ВИКЛИКИ ЧАСУ: ЗАНЯТТЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ В ДИСТАНЦІЙНОМУ ТА ЗМІШАНОМУ РЕЖИМАХ	51
Юрченко Я.О. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	53
Бісік С.Г., Негрєєв О.П. ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН	58
<i>ПРОБЛЕМИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ</i>	62
Шестернін А. В. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	62
Майорова І.В., Карпенко В.О. ІНКЛЮЗІЯ НЕ ВАДА, А ОСОБЛИВІСТЬ	67
<i>КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ</i>	71

Шестерніна Н.П. ПРАВО ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ	71
Єфременко О.А., Трипольська Я.О. ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ	74
<i>АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ, ЕКОНОМІКИ, ФІНАНСІВ ТА ПРАВА В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	78
Гриценко В.Л. МОЖЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В MOODLE	78
Шабалдас Т.М. ОСНОВНІ АСПЕКТИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ СТУДЕНТАМ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ У ПЕРІОД ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	82
<i>ПЕДАГОГІЧНІ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО ФАХІВЦЯ</i>	89
Балинська А.М. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАТЬКІВ У ВИХОВАННІ ТА РОЗВИТКУ ДИТИНИ ШЛЯХОМ ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ І НАВИЧОК КОНСТРУКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СІМ'Ї	89
Левченко В.В. «МУНІЦИПАЛЬНА НЯНЯ» ЯК ДІЄВА ФОРМА ПІДТРИМКИ СІМ'Ї В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19	98
Майорова І.В. НЕОБХІДНІСТЬ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ	104
<i>ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ</i>	106
Чирва А.С., Чирва Н.І. ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	106
Співак А.О. USING MOBILE DEVICES IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE	110
Майорова І.В., Різніченко А.І. ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ	113
<i>МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ: ЗАСОБИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ</i>	115
Рубан О.В., Єременко А.С. ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА – ДУМКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	115

СЕКЦІЯ ЦИФРОВІЗАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Чортенко Андрій Миколайович

кандидат історичних наук, директор ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»», chortenko@ukr.net

СТОРІНКА У FACEBOOK, ЯК ДОДАТКОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІСТОРІЇ (З ДОСВІДУ ВИКЛАДАЧА)

*«Війни виграють не генерали, війни
виграють шкільні вчителі та
парафіяльні священики»*

Отто фон Бісмарк

Уважний погляд на тенденції розвитку системи освіти останніх років констатує наявність кількох помітних тенденцій: відбуваються глобальні трансформації, пов'язані зі світовою пандемією та стрімке зростанням ролі елементів дистанційних форм навчання. Звичайно, успішність організації якісного освітнього процесу будь-якого закладу освіти залежатиме від його здатності швидко адаптуватися та використати ефективну комбінацію технологічного і програмного інструментарію. Не є винятком і ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського НАУ», в якому реалізована в життя система «віртуального навчального середовища», яка дає можливість різновекторної взаємодії учасників освітнього процесу. До цієї системи входить платформа Moodle, в якій знаходиться весь комплекс навчального, методичного та дидактичного матеріалу з кожної теми дисципліни, платформа «Е-коледж» розроблена на базі Google-диск, через яку відбувається документообіг навчального закладу, накопичується аналітична інформація, статистика і, звичайно, сайт коледжу. Викладачі й студенти за розкладом мають щоденну взаємодію, у тому числі через сервіси відеозв'язку (Zoom, Meet), функцію оперативної координації дій виконує месенджер Viber.

Логічно, що певної зміни в організації навчальної діяльності студентів, викликаних переважно дистанційним або змішаним навчанням, потребувало і викладання окремих дисциплін. У даному матеріалі буде описано власний досвід викладача щодо використання соціальної мережі Facebook, як допоміжного інструменту у викладанні історії України та історії держави і права.

Мотивом створення викладацької сторінки у Facebook стала розмова зі студентами-правниками на початку 2016 р. Вже два роки як йшла війна на сході України, у свідомості більшості укоренилась думка, що війна не закінчиться швидко і це є гальмом очікуваних змін, реформ, покращення життя. Це якнайболісніше відчувала студентська молодь, яка десь підсвідомо шукала «прості» відповіді на те, «що відбувається?» і, головне, «що робити?». Молоді не вистачало інформації, розуміння, тлумачення калейдоскопічної зміни подій, у вирі яких опинилася Україна. Тривалі різнорівневі, багатобакторні пояснення під час занять займали багато часу, а потяг

студентів до пошуку потрібної інформації необхідно було направляти в потрібне русло. З'явилась ідея створити сторінку-блог однією з робочих назв якої було «Студентам про історію», «Історична сторінка», «Цікаве про історію». Та в підсумку залишилась більш розширена назва – «Студентський історичний простір».



Тематика постів сторінки поступово відійшла від історичної і стала містити інформацію, яка, на наш погляд, мала допомогти розібратися в ситуації «сучасного моменту», історичної, політологічної, соціологічної, етнографічної й іншої «-ічної» інформації міждисциплінарного рівня.

Тепер трішки практичних порад. Перш ніж починати працювати зі студентами у соціальних мережах викладач має чітко розуміти, що він, насамперед фахівець, який повинен не тільки мати ефективну методику викладання, а й безпосередньо вміти організувати свій час, якого не так багато, враховуючи педагогічне навантаження, ведення науково-методичної роботи тощо. Тому його вміння організувати себе в хаосі подій, які відбуваються навколо нього, – вже знаходиться навіть не на рівні бажання, а на рівні – необхідності. А ще варто ознайомитися з особливостями та специфікою поширення інформації у Facebook. Так, наприклад, публікація матеріалів має бути систематичною, щоб студент переглядав матеріали, і вони «з'являлися» у нього в стрічці новин (в цьому специфіка роботи Facebook та автоматичного підбору інформації цікавої для користувача). Додатково варто потренуватися у розміщенні текстових повідомлень, гіперпосилань, відео-, аудіофайлів, організації голосувань.

Крім того, викладач має бути прикладом для студентів та демонструвати високі стандарти професійної поведінки як в аудиторії, так і соціальних мережах, де з повагою ставитися до інших осіб, зберігаючи при цьому належну дистанцію та проявляючи терплячість, бути демократичним та дотримуватись законів, не нав'язувати свої думки та наполегливо переконувати співрозмовників, користуючись науковим інструментарієм, відповідними прикладами, фактами, вчити критичному мисленню.

Важливим є уміння подавати інформацію на сторінці у Facebook таким чином, щоб вона була логічним продовженням обговорень, дискусій, які відбувалися в аудиторії. Поруч з цим викладачеві варто:

1. Налаштувати свою персональну сторінку в соціальній мережі так, аби вона виглядала професійно.
2. Захистити свою приватну інформацію та дані.
3. Перед тим, як щось опублікувати, постійно запитувати себе «Як би я на це відреагував, якби був татом чи мамою одного зі студентів і самим студентом?»
4. Бути прикладом для своїх вихованців – намагатися показувати їм, як потрібно поводитися онлайн. Не забувати, що вони, зазвичай, підписані на ваш персональний акаунт.

5. Писати на теми, які торкаються виключно професійної діяльності – це демонструватиме професіоналізм та знання предметної галузі автора сторінки.

Що стосується конкретних прикладів функціонування тематичної сторінки викладача «Студентський історичний простір», то можна навести наступні дані:

- сторінка нараховує 267 підписників (запрошення приєднатись до сторінки розсилаються виключно студентам у яких викладалась/викладається історія, у тому числі, і з числа студентів-заочників, хоча приклади, коли сторонні читачі виявляли бажання приєднатися до групи, не ігнорувалися);

- за віковими параметрами підписників можна поділити на такі групи: 15-17 років – 14 чол. (5,2 %), 18-24 роки – 122 чол. (45,7%), 25-34 роки – 87 чол. (32,6%), 35 і більше – 44 чол. (16,5%);

- географія підписників охоплює Україну (250 чол.), Польщу, Швецію, Ізраїль, Фінляндію, Словаччину, Литву, Угорщину та Туреччину, що проживають у 40 населених пунктах.

Поступово сформувалися тематичні напрямки матеріалів сторінки серед яких:

- ✓ «100 облич української революції» (фото діячів з короткими біографічними довідками);
- ✓ «Цей день в історії», «Цікаві факти та документи з історії» (матеріали до історичних дат, свят, ювілеїв, дискусійних проблем, якими, наприклад, маніпулюють політики);
- ✓ «Варто прочитати» (викладач розповідає про наукові книги історичної тематики, які прочитав (Т. Снайдер, Ф.Фукуяма, Е. де Сота, С. Хантінгтон, Д.Робінсон та Д.Аджемоглу, С. Плохій, Т.Джадт, Р.Шпорлюк та інші);
- ✓ «Віртуальні експозиції музеїв» («Віртуальний тур українським музеями просто неба», «Історико-меморіальний музей М.Грушевського», «Меморіальний музей В.Липинського в с. Затурці», «Палац К.Розумовського в Батурині», «Музей С.Бандери в Лондоні», Дніпропетровським національним історичним музеєм ім. Д.І. Яворницького та інші);
- ✓ «Досліджуємо свій родовід» (презентація генеалогічних та довідкових сайтів My Haritage, Family Tree, GenoPro, «РІДНІ», ОБД «Мемориал», авторська методична розробка «З чого почати дослідження свого родоуду (практичний порадник)»);
- ✓ «Актуальна тема сьогодення» (матеріали проектів «Історичний Лікбез», «Без брому з Віталієм Ляскою», «Товариство ім. Т.Шевченка», «Розсекречена історія», матеріали про агресію Росії, анексію Криму, міжнародні події, що впливають на Україну);
- ✓ «Іноземні дослідники про історію України» (А.Каппелер, П.Химка, Н.Еппелбаум, П.Могочій, Р.Шпорлюк);
- ✓ «Видатні постаті українського державотворення» (матеріали про М.Грушевського, П.Скоропадського, В.Липинського, Є.Чикаленко, С.Петлюру, І.Виговського, І.Мазепу, кн. Володимира Великого та інші).

На наш погляд, функціонально ведення сторінки «Студентський

історичний простір» можна звести до наступних напрямків:

1. *Дидактична функція.* Стимулювання до читання. Сьогодні педагоги все більше стикаються з проблемою «кліповості» сприйняття вихованцями навчального матеріалу та небажанням читати великі тексти. Тому тексти формуються невеликі та не об'ємні за проблематикою.

2. *Заохочення взаємодії.* Стиль ведення сторінки всіляко стимулює взаємодії, метод рефлексивного навчання шляхом читання статей, їх коментування, сприйняття та аналіз аудіо- та відеоматеріалів, онлайн-дискусії. Усі учасники знаходяться в рівних умовах і мають рівні можливості для висловлення своїх ідей і думок. Спілкування, як і взагалі комунікація в Інтернеті, відбувається за відсутності географічних чи вікових кордонів.

3. *Повага власності.* Сторінка стала платформою, яку створює сам педагог, є проявом його власної роботи, що допомагає самовиражатися та висловлювати і поширювати свої переконання, і в той же час – вчить поважати думки інших, толерантно ставитися до них.

4. *Загальнокультурна (інтелектуальна) функція.* При підготовці матеріалів автором сторінки та читанні матеріалів підписниками сторінки, збагачуються новими знаннями, досвідом і це сприяє їх загальнокультурному розвитку.

5. *Науково-методична функція.* Викладачем іноді пропонуються власні матеріали історико-краєзнавчого, навчально-виховного характеру або інші корисні матеріали, що є результатом його інтелектуальної діяльності.

6. *Психологічна функція.* Сторінка є хорошим засобом для рефлексії викладача, але вона також дає можливість врахувати вікові особливості читачів, заохотити та стимулювати їх навчально-пізнавальну діяльність, а це стає додатковим психологічним стимулом до вивчення історії.

7. *Виховна функція.* Матеріали сторінки підбираються і пишуться виключно в рамках національного, патріотичного виховання, пропагується плюралізм думок і позицій.

Таким чином, з *позиції викладача*, ведучи профільну сторінку, він удосконалює своє писемне мовлення, використовуючи автентичні матеріали різного ступеня складності; розширює свій кругозір, розвиває соціокультурну компетентність; розвиває комунікативні уміння та навички; звикає співставляти свої дії з нормами професійної спільноти; розвиває вміння самостійно здобувати знання, обробляти інформацію, що сприяє розвитку критичного мислення та формуванню уміння, навичок і потреби навчатися протягом життя; безперервно удосконалює свою інформаційно-комунікаційну та предметну компетентності.

З *позиції студента/підписника* сторінки, то він отримує якісний контент історичної, інформаційно-пізнавальної тематики, який попередньо відібраний та рекомендований викладачем і може служити основою для тренування і розвитку їх вмінь критичного аналізу й оцінки інформації. Такі практичні навички, як виділення головної думки, ідеї, причинно-наслідкового зв'язку,

визначення первинної та похідної від неї інформації, цілей й мотивів автора, порівняння, співставлення різних джерел й точок зору на одну проблему, фактів і суб'єктивних думок, можуть стимулювати їх аналітичні здібності, поглиблювати й розширювати знання з історії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ванчицький А. Блоги та мережеві щоденники, їх використання в педагогічній практиці // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://tolik.rovno.ua/?p=184>
2. Вчитель у соціальній мережі. Поради Росса МакГіла // Електронний ресурс. Режим доступу: <http://teach-hub.com/profil-vchytelya-u-sotsialnij-merezhi/>
3. Лимонова Н. Як інтегрувати соціальні мережі у навчальний процес // Електронний ресурс. Режим доступу: <https://osvitanova.com.ua/posts/3295-yak-intehruvaty-sotsialni-merezhi-u-navchalnyi-protse>
4. «Студентський історичний простір» сторінка у Facebook // Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.facebook.com/groups/1714739378806305>

Роговенко Ольга Василівна

завідувачка правовим відділенням, викладач вищої категорії, викладач правових дисциплін, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», olgarogovenko1@gmail.com

ЩОДО ПЕРЕВАГ ТА РИЗИКІВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Через прискорені темпи, якими розвиваються інформаційно-комунікаційні технології, цифрове суспільство, цифрова економіка зокрема і цифрова держава в цілому стають реальними і, в свою чергу, формують реальні виклики. За таких умов цифрові навички та компетенції життєво необхідні для досягнення професійного успіху та особистісного розвитку. Актуальність дослідження заключається у висвітленні основних понять в галузі цифрових технологій, а також важливим є аналіз передбачуваних наслідків для освітніх процесів. Основною метою є відображення впливу цифровізації на освітній процес. Реалізація дослідження базується на вивченні спеціалізованої літератури, офіційних документів та статистичних даних [3].

Цифрова ера змінила всі аспекти нашого життя. Це означає, як ми живемо, працюємо, подорожуємо, спілкуємось, і, що ще важливіше, це змінює спосіб нашого навчання та освіти. Незважаючи на те, що ідея технологічного вдосконаленого навчання лунала в повітрі з кінця 90-х, лише під час спалаху COVID - 2020 року освітня галузь зіткнулася зі своїми реальними проблемами. На сучасному етапі світового розвитку здобувачів освіти не задовольняють встановлені межі традиційного навчання, їхня допитливість величезна і їх неможливо обмежити освітніми системами, розробленими раніше. Усвідомлюємо, що продовжуючи навчати молоде покоління так, як навчали їх учора, ми можемо позбавити їх завтрашнього дня. Тож ми, долаючи виклики часу, почали активне впровадження цифровізації в освітню систему ВСП

«Сумський фаховий коледж СНАУ» при підготовці здобувачів освіти за спеціальністю 081 Право.

Переваги цифрової освіти:

Швидке збільшення обміну інформацією: основною проблемою традиційної освіти є доступ до інформації. Наявність інформації позбавляє студентів необхідності годинами отримувати потрібні їм дані. Їм більше не потрібно витрачати багато часу на поїздки до / з бібліотеки, лише щоб виявити, що немає книг, що стосуються їх теми дослідження. Цифровізація освітнього сектору дозволяє нам значно пришвидшити процес навчання. Студентам більше не потрібно фізично ламати двигун, щоб вивчати його компоненти, або фізично сідати в літак, щоб вивчити аеродинамічні характеристики ротора за певних погодних умов. Завдяки великій кількості цифрових тренажерів всю цю інформацію можна отримати, не виходячи з дому [2]. Окрім цього, цифрове середовище сприяє співпраці між студентами з різних куточків світу, обміну інформацією та допомагає перевірити різні гіпотези в режимі реального часу.

Цілодобова доступність ресурсів: той факт, що кожен студент має свій власний ритм або звички до навчання, зазвичай не враховується традиційною системою освіти. Натомість за допомогою цифрового навчання кожен студент може вибрати будь-який час доби для навчання. Їм більше не потрібно вчитися в одному конкретному стилі, який базується на заздалегідь визначених інструкціях для кожної навчальної дисципліни. За допомогою так званого «асинхронного навчання» студенти можуть отримати доступ до відповідної цікавої інформації, коли вона їм найбільше потрібна.

Нові джерела доходу для бізнесу: нові технології вимагають створення нових інструментів, а цифровізація освіти є яскравим прикладом, який демонструє підйом нового ринку. Звичайно, освітній ринок має давню історію; проте 2020 рік перевернув світ догори ногами, відкривши приховані можливості та сфери [1]. Перехід до дистанційного навчання не тільки різко збільшив попит на нові технології електронного навчання, але й виявив застарілість технічної бази, яку сьогодні мають багато навчальних закладів.

Освіта стає доступнішою: інтернет-засоби навчання руйнують бар'єри, роблячи освіту доступною для дітей у всьому світі. Незалежно від економічної ситуації чи соціального статусу, люди можуть отримати доступ до навчального контенту зі своїх індивідуальних пристроїв. Цей тип цифрового капіталу забезпечує людям недорогі можливості навчання; студенти більше не прив'язані до навчального закладу і можуть отримувати якісну освіту незалежно від свого місцезнаходження.

Незважаючи на очевидні переваги, які цифровізація приносить освіті, все ще є деякі недоліки у прийнятті цього підходу.

Технічні обмеження. Одним із каменів спотикання нашого часу є те, що ми сприймаємо технологію як належне. Навіть у той час, коли кожен носить мобільний телефон у кишені, доступ до технологій все ще обмежений (наприклад, у найменш розвинених країнах люди навіть не мають можливості отримати доступ до електронного пристрою; 3,6 мільярда людей у всьому світі

не мають доступу до Інтернету, а 250 мільйонів дітей взагалі не мають доступу до освіти) [3].

Відсутність уваги та мотивації з боку учнів. Основна частина студентів бореться із самодисципліною. Коли справа стосується традиційних обставин в аудиторії, цей виклик можна пом'якшити завдяки контрольованому середовищу. Однак, коли справа стосується онлайн-класів, студенти, як правило, залишаються на власні сприйняття, які для деяких можуть стати досить складними. Відсутність інтересу може призвести до того, що студенти приділяють мало уваги або навіть не розуміють, чому їх навчають. У поєднанні з погано розробленими курсами та розповсюдженими помилками щодо онлайн-освіти, це може суттєво знизити мотивацію учнів і навіть спокусити їх пропустити онлайн-заняття.

Рішення цієї проблеми полягає у чітко організованому навчальному процесі, який дотримується єдиного технологічного підходу на всіх курсах. Інтернет-панелі, які допомагають студентам відстежувати власні зацікавлення, а спільні календарі, що нагадують їм про терміни, допомагають утримати увагу студентів.

Труднощі у формуванні певних навичок. З усіма перевагами, які приносить цифрова ера, технології все ще не можуть замінити людей. Хоча добре структурований навчальний зміст допомагає студентам швидше засвоювати та обробляти інформацію, жоден спосіб не може допомогти сформувати специфічні навички, які зазвичай отримуються під час мозкових штурмів чи очного спілкування.

Опір змінам і боротьба за впровадження нових технологій. Нові технології завжди приходять зі змінами, і не всі люди готові прийняти ці зміни. Викладачі повинні першими застосувати новітні технології. Щоб це сталося, їм потрібно мати у своєму розпорядженні всю інформацію, яка показує їм, як використання сучасних цифрових інструментів принесе користь їхнім студентам.

Відсутність загальних настанов робить освітній сектор непередбачуваним та важким для аналізу. Коли чітких правил не встановлено, кожна сторона намагається придумати свої, або просто копіює щось, що вдалося для інших. Це може призвести до великої плутанини, коли кожен навчальний заклад окремо вирішує, як оцифрувати свої процеси, відстежувати прогрес, залучати учнів, вирішувати, яке програмне забезпечення використовувати тощо. З одного боку, величезна різноманітність цифрових інструментів та підходів допомагає процвітати освітньому ринку. З іншого боку, однак, це ускладнює сам процес і може навіть поставити під сумнів його ефективність, оскільки чітких критеріїв чи стандартів щодо цього не встановлено [1].

Цифровізація, без сумніву, змінила нашу систему освіти, але ми не можемо сказати, що це зменшило цінність живого спілкування студента і викладача в аудиторії та поза нею. Також ми усвідомлюємо, важливість цифровізації освіти. В той же час найцінніша частина цифровізації освіти в 21 столітті полягає в тому, що вона поєднується з аспектами традиційного

навчання та методів з застосуванням онлайн-технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. URL: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>
2. Realising the European Open Science Cloud: First report and recommendations of the Commission High Level Expert Group on the European Open Science Cloud / European Commission. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2016. 20 p. URL: https://ec.europa.eu/research/openscience/pdf/realising_the_european_open_scienc
3. Гармонізація цифрових ринків з ЄС та СхП. URL: <https://en-gb.facebook.com/Гармонізація-цифрових-ринків-з-ЄС-та-СхП-180501265912891/>

Бутенко Лариса Григорівна

голова циклової комісії правових та гуманітарних дисциплін, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», larisabutenko2507@ukr.net

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ

Цифрова трансформація сьогодні супроводжує освіту на кожному кроці. Діджиталізація радикальним чином зачепила процеси усіх сфер суспільного життя. На сьогоднішній день цифрові технології стали невід'ємною частиною існування передового закладу освіти. Сутнісними характеристиками цифрових технологій є: мобільність, доступність та безкоштовність, зберігання та використання інформації незалежно від місця знаходження. Сучасний педагог діджиталізованого суспільства опановує цифрову трансформації освітнього процесу [1; 276-277].

В умовах пандемічних викликів суспільство потребує інформаційно-освіченого педагога як організатора процесу формування загальних та фахових компетентностей здобувачів освіти. Сучасний педагог здатний знайти необхідну інформацію з різних джерел, приймати нешаблонні рішення, розв'язувати творчі завдання, що призводить до розвитку нових знань та вмінь.

Заклади освіти під час тривалого карантину мали опановувати реалії дистанційного навчання. Системи дистанційного навчання (LMS, від англійського – learning management systems) дозволяють організувати освітній процес «з нуля» і відстежувати успішність здобувачів освіти 24/7. Завдяки модульній структурі, сучасні LMS дозволяють наповнити навчальну систему саме тими функціями, які потрібні закладу освіти. Десятилітній досвід використання платформи Moodle у ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету» доводить її функціональність та зручність для створення інформаційно-освітнього середовища з набором електронних навчально-методичних курсів. Також у

сфері онлайн-навчання популярними веб-сервісами є Google Classroom і Microsoft Office 365.

Проблемам впровадження цифрових технологій у сферу освіти присвячено значну кількість нормативно-правових актів. Зокрема, Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації», Закон України «Про Національну програму інформатизації», Наказ МОН «Про затвердження Положення про електронні освітні ресурси» та ряд інших державних документів, спрямованих на забезпечення належних умов для ефективного використання сучасних інтернет-технологій, щов свою чергу має забезпечити та удосконалити освітній процес [2; 4-5].

Застосування web-технологій у галузі освіти вивчали ряд вітчизняних дослідників: В.Ю.Бикова, М.І.Жалдака, Н.В.Морзе, О.В.Співаковський, С.О.Семеріков, О.М.Спірін та зарубіжних науковців: Т. Бернерс-Лі, Д. Харіс, О. Кемпісато, К. Нільсон, Т. О'Рейллі та інші [2; 5].

Використання різноманітних хмарних технологій стало нагальною справою в умовах змішаного навчання. Найбільшою популярністю користуються хмарні сервіси від корпорацій Microsoft та Google. Для створення дидактичних матеріалів стануть в нагоді й інші численні веб-сервіси, зокрема: Learningapps, MindMeister, Mentimetr, Equity Maps, Edmodo, Edpuzzle, Kahoot, Mindomo, Classcraft, Pudlet, Prezi, Poscet та ряд інших.

На сьогодні однією з форм активного навчання є презентації, серед яких окреме місце займає Sway. Програма, що входить до Microsoft Office, включає функціонал з інших програм: Word, Excel, PowerPoint і OneNote. Програма працює на всіх пристроях, у їх числі смартфонах і планшетах. При створенні презентації немає необхідності в переході між відповідними програмами. Графіка, текст, фото, відео доступні для вибору і їх обробки в рамках Sway. Готові макети можна відправляти іншим користувачам. Вони доступні навіть тим користувачам, які не мають встановлених програм Microsoft. Створені презентації Sway можна розміщувати в мережі, популярних соцмережах, відправляти по електронній пошті. Роботи в Sway – це інтерактивні «сайти», доступ до яких здійснюється безпосередньо через браузер або через спеціальний додаток. Там же у налаштуваннях є можливість роздрукувати презентацію, зберегти її у форматі DOCX (Word) або PDF. Але зберегти презентацію Sway на комп'ютері для перегляду без інтернет-підключення неможливо.

Оригінальною технологією для відео спілкування є платформа Flipgrid. Проста у використанні платформа дозволяє записувати відеовідповіді від 15 секунд до 10 хвилин. Здобувачі освіти знайдуть масу прикладів у своєму житті, щоб проілюструвати наочно дію наукових законів, висловити думку про прочитану книгу, про того чи іншого літературного героя, або історичну персоналію. По одній темі можна зібрати велику палітру коротеньких відео з різноманітністю думок і рішень. Після реєстрації викладачу зручно створити свою «сітку» з навчальними відеоповідомленнями. Кожна «сітка» має свій код, за яким можна отримати доступ до відеоматеріалів. Також викладач може прослідкувати відео після їх публікації, надаючи вчасно допомогу

здобувачам освіти. Крім Flipgrid схожі функції мають сервіси Explain Everything, Seesaw, Screencastify, Kaizena.

Зручним та легким інструментом для організації спільної роботи учасників освітнього процесу з різним контентом у визначеному віртуальному просторі є мережевий сервіс Padlet. На віртуальній інтерактивній дошці можна прикріплювати фото, файли, посилання на сторінки Інтернет. Аналогом Padlet є Wakelet у вигляді візуально послідовно побудованих матеріалів, що є зручним для опрацювання інформації. Вбудовані відео та музика відразу доступні для перегляду. Проста колекція посилань за рахунок сторітелінгу допомагає зацікавити здобувачів освіти. У Wakelet зручно робити доповіді, представляти результати досліджень, займатися проектною діяльністю, створювати портфоліо. Створену колекцію можна вставити в блог, сайт, переслати сторінкою PDF чи посиланням.

Звісно, перелік сервісів та платформ для онлайн-освіти можна продовжувати. Головне їхнє завдання – сприяти підвищенню освітньої мотивації та якості підготовки майбутніх фахівців, вдосконаленню професійної майстерності педагогів. Адже кінцевим результатом навчання є сформованість загальних (ключових) та фахових (предметних) компетентностей здобувачів освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутенко Л.Г., Шаповал І.Г. Діджиталізація педагогічної діяльності в закладах фахової передвищої освіти. Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика, практика: збірник тез Всеукраїнської наукової конференції, 18 червня 2020 р., м. Київ. Київ: Науково-методичний центр ВФПО, 2020. 317 с.
2. Войтович Н.В., Найдьонова А.В. Використання хмарних технологій Google та сервісів web 2.0 в освітньому процесі. Методичні рекомендації. Дніпро: ДПТНЗ «Дніпровський центр ПТОТС», 2017. 113 с.

Канівець Анна Євгенівна

*адміністратор торговельного залу ТОВ «Надежда Ритейл 2017»,
shulyak.anna90@gmail.com*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Цифрові технології полегшують життя, оптимізуючи рутинні процеси в освітньому просторі. Цифровізація – відображення сучасної парадигми розвитку суспільства, коли конкурентоспроможність та ефективність постають як життєво необхідні якості. «Цифровізація сприяє спрощенню освітнього процесу, роблячи його більш гнучким, пристосованим до реалій сучасного дня, що забезпечує формування конкурентоспроможних професіоналів» [1, с. 188].

Цифровізація (діджиталізація) освітнього процесу спричинена потребою у широкому впровадженні інноваційних технологій, появою нових вимог до фахівців, зокрема до формування ключових компетентностей, і нового цифрового покоління (з особливими соціально-психологічними

характеристиками). Завдяки ретельно організованому цифровому середовищу освіта стає більш доступною і комфортною, що вкрай важливо за умов мінімальних затрат – часових, фінансових, людських ресурсів. А для сучасної молоді – це ще й звична площина, в якій є всі умови розвитку, своєрідний ліфтинг для реалізації індивідуальності кожної людини та комфортного упровадження інновацій.

У Цифровій адженді України говориться про те, що цифровізація є механізмом для економічного зростання завдяки приросту ефективності та збільшенню продуктивності від використання цифрових технологій [5]. Аналогічне стосується і сфери освіти. Однак цифровізація жодним чином не повинна сприйматися виключно як самоціль. Вона – лише інструмент, що створює переваги та надає до них простий доступ, це зміна парадигми того, як саме ми міркуємо, які інструменти обираємо для дій, яким стратегіям надаємо перевагу у спілкуванні один з одним та із зовнішнім середовищем. Тотальна діджиталізація освіти передбачає цілу низку дій. Насамперед це розбудова сучасної інфраструктури, модернізація законодавчої площини, а також підготовка кваліфікованих фахівців, котрі володіють цифровою компетентністю. Така грамотність є пріоритетною, адже дозволяє набувати компетенцій в інших сферах більш ефективно, витрачаючи менше зусиль і часу[5].

В наш час в Україні не має чіткої стратегії для навчання майбутніх правників в умовах діджиталізації, адже роль юриста суттєво змінюється. Тепер недостатньо просто знати закони. Наразі спеціаліст має знати сучасні технологічні рішення, способи автоматизації, доступні для професії. У повсякденну роботу входять не тільки нові програми, які прокладають шлях до нових клієнтів та спрощують обслуговування в юридичній сфері. Оманлива простота способів експлуатації систем сучасного документообігу вже призводить до потреби у створенні нових законів. Сьогодні юрист має вивчати людські фактори кібербезпеки, психологію та схеми діяльності хакерів, базові принципи захисту даних в умовах посиленого ризику. Перевагу матиме той фахівець, який вивчатиме поведінку людей, процеси, принципи управління потоками інформації та вплив діджиталізації на юридичні операції.

Спритність в освоєнні технологій, ймовірно, сприятиме створенню нової професії на стику ІТ та права. Чим міг би бути корисний бізнесу юрист, який до того ж є технічно обізнаним? Людина з такою експертизою може значно скоротити час, необхідний для впровадження технологій, ретельно планувати їх інтеграцію, грамотно підготувати людей та координувати процеси діджиталізації бізнесу. Юридичний департамент, що вільно володіє темою ІТ, матиме карт-бланш на реалізацію трансформаційних стратегій. Тому знання технологій забезпечує юристу та його клієнтам лідерство, необхідне для досягнення конкурентних переваг на сучасному ринку. Тож майбутнє за інтелектуальними системами, що трансформують юридичну практику, та юристами, які вміють ними керувати. Звідси і виходить, що не тільки треба цифровізувати сам навчальний процес, а й навчити молодих правників цифровізації (діджиталізації) їх майбутньої професії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Карплюк С.О. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі. Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня 2019 р. / за ред. В. Кременя, О. Ляшенка ; укл. А.В. Яцишин, О.М. Соколюк. Київ, 2019. С. 188–197.
2. Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний – 2020»). Концептуальні засади. Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 р. 2016. Грудень. 90 с. URL: <https://www.rada.gov.ua/uploads/documents/40009.pdf>.

Носаль Олена Миколаївна

викладач, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», nosallena23@ukr.net

ЦИФРОВІЗАЦІЯ: МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ ДЛЯ МОЛОДІ

Немає сумніву в тому, що світ цифрових технологій - це новий етап розвитку технологічної сфери людства. Цифрові технології стрімко захоплюють плацдарми для наступу. Цифровізація стає найважливішим фактором економічного зростання будь-якої країни і взагалі є сучасним трендом розвитку.

Цифрові технології вже змінили світ, виникли зміни в усіх сферах суспільного життя. Цифрові трансформації є проявом глобальної цифрової революції - діджиталізації суспільства, в якому живе і буде жити нове покоління молоді.

В результаті цього виникає новий тип реальності - електронні інформаційні ресурси, технічні засоби комунікації і мережева мова, що призводить до істотних змін в соціальному житті суспільства і покоління сучасної молоді.

Діджиталізація охопила всі процеси людської діяльності та суспільного життя, у тому числі й освіти. Створено технології дистанційного і веб-зорієнтованого навчання: веб-додатки, вебінари, веб-квести, веб-мультимедіа, відкриті дистанційні курси, віртуальні лабораторії, тощо. Освіта орієнтується на розвиваючі технології, які формують у молоді основні життєві компетенції: вміння вчитися, оперувати і управляти інформацією, швидко приймати рішення, пристосовуватись до потреб ринку праці.

Інформатизація освіти - це створення інформаційно-телекомунікаційних мереж, інформаційних систем і освітніх інформаційних середовищ, освітньо-наукових порталів і сайтів, розробка нових наукових технологій навчання. Інформатизація істотно вплинула на процес придбання знань. Нові технології навчання дозволяють інтенсифікувати освітній процес, збільшити швидкість сприйняття, розуміння та глибину засвоєння величезних масивів знань.

З розвитком цифрових технологій з'являється все більше пристроїв, без

яких сучасне студентство та молодь не уявляє своє життя. Це - гаджети.

Вони розширюють комунікаційні, просторові й часові межі, розкривають нові можливості для спілкування, освіти, праці й відпочинку. Найвідоміші типи гаджетів: мобільний телефон, Smart телефон, комп'ютер, ноутбук, планшет, iPad, iPod, iBox, ігрові консолі, GPS-навігатор, електронна книга, фітнес-трекери, електронні пластирі та багато іншого [1].

Гаджети в наші дні застосовуються у багатьох галузях, у тому числі в освіті, медицині, спорті, в побуті. Але разом із незаперечною користю електронні помічники внесли в наше життя і істотні ризики.

Неврегульованість в Україні багатьох політико-правових питань, пов'язаних із бурхливим розвитком інформаційно-комунікаційної сфери з появою цифрових технологій, набула ознак небезпеки. Прогресує виникнення нового виду злочинності. Цифрові технології можуть принести із собою нові ризики, ставлячи перед молоддю питання конфіденційності, наражаючи на такі небезпеки, як незаконний контент, домагання, кібербулінг, неправомірне використання персональних даних, грумінг та навіть сексуальні зловживання [3].

Одним з найсерйозніших моментів, який необхідно враховувати, є можливий негативний вплив новітніх інформаційних засобів і технологій на здоров'я людей, особливо молоді.

Науковцями встановлено, що використання гаджетів широко увійшло у спосіб життя сучасної молоді. Найбільш популярними із них є мобільний телефон, ноутбук, планшет, комп'ютер. У середньому, час використання гаджетів становить від 8,5 до 10 годин, коли гігієнічно обґрунтованим є 3 години на добу.

Головним джерелом несприятливого впливу на здоров'я користувачів гаджетів є монітор. До його біологічної дії найбільш чутливими системами організму є нервова, імунна, ендокринна та статева.

Яскраве світло від екрана монітора вночі створює помилкове враження, ніби надворі день. Це блокує вироблення гормону мелатоніну, який відповідає за регулювання добових ритмів людини. Лише кілька хвилин з телефоном уночі можуть спровокувати затримку вироблення мелатоніну на кілька годин, що підвищує ризик розвитку гормонального дисбалансу й виникнення запальних процесів у мозку. До того ж збудження перешкоджає переходу у фазу глибокого сну, під час якого організм відновлюється.

Багато людей стають залежними від своїх електронних приладів, адже розваги, доступні за допомогою цих девайсів, стимулюють викид дофаміну – гормону задоволення. Дофамін впливає на мотивацію людини і здатність фокусуватися на завданнях. Таким чином, навіть найменші зміни чутливості до дофаміну негативно впливають і на емоційний баланс людини.

Взагалі, відповідно до результатів численних досліджень, часте використання електронних приладів сприяє виникненню стресу. Воно викликає зміни на гормональному рівні, що призводить до підвищеного роздратування. Наприклад, різко збільшується концентрація кортизола, який може стати причиною стресу. До того ж підвищена збудженість та залежність

від гаджетів пригнічують активність лобних доль головного мозку – частин, що відповідають за настрій людини.

Тривала робота на комп'ютері викликає зміни у функціонуванні організму. Вона передбачає постійну концентрацію уваги та засвоєння великої кількості інформації, яка «перевантажує» мозок та пам'ять і призводить до розумової втоми та порушення уваги. Внаслідок нервово-емоційної напруги швидко розвивається перевтома, що провокує головний біль. Може виникати шум у вухах, запаморочення, нудота. Неконтрольоване у часі спілкування із комп'ютером на тлі перевтоми призводить до розладів сну, метушливості у поведінці, порушення пам'яті.

У процесі роботи з комп'ютером у людини може розвиватися комп'ютерний зоровий синдром, який ґрунтується на зоровому стомленні: зниження гостроти зору, його затуманенні, труднощі при переводі погляду з ближніх предметів на дальні, відчуття змін забарвлення предметів, двоїння. Соціальна свобода, фізичне та психологічне здоров'я сучасної молоді все більше залежать від освіченості в області інформаційних технологій. Молоді необхідно навчитися найбільш ефективним формам формування здорового способу життя.

Отже, ера діджиталізації наступила, і молодь не зможе відмовитися від її благ. Перераховані проблеми, що виникають в ході взаємодії людини й сучасного інформаційного середовища, вимагають подальшого комплексного осмислення для пошуку оптимальних шляхів їх вирішення. Таким чином, інформаційне середовище є чинником, що вимагає фундаментально нової адаптації людини. Специфіка сучасного інформаційного середовища веде до корекції існуючих природних і соціальних механізмів адаптації людини і вироблення нових. Цифрові технології, ставши стрижнем сучасної цивілізації, змінюють якість і зміст життя сучасної людини, вони загрожують трансформувати спосіб її буття у світі і безпекові механізми життєдіяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаджет-аддикция. Новый вид психологической зависимости, [URL: http://www.qoop.ru/pages/5030.html](http://www.qoop.ru/pages/5030.html)
2. Зубарева Є. Г., Безмолитвена Ю. В. Діджиталізація покоління Digital Natives: здоров'язбережувальний аспект // Науково-методичний електронний журнал «Концепт». – 2019. – № 4 (квітень). – 0,3 п. л. –URL: <http://ekoncept.ru/2019/192015.htm>.
3. Камінська О. Вплив інтернет-залежності на формування ціннісних орієнтацій молоді / О. Камінська // Нова педагогічна думка.

Майорова Ірина Вікторівна

*викладач-методист, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,
irinasulak3@gmail.com*

Терещенко Анастасія Володимирівна

*студентка III курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,
koledgsnau@ukr.net*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Сьогодні політика уряду країни спрямована на розвиток цифрової економіки та суспільства України. Одним із напрямів цифрового розвитку на державному рівні визнано реформування освітньої галузі, зокрема в частині її цифровізації. Діти, що народилися в цифрову еру, стають більш мотивованими до навчання за умов, коли в освітньому процесі використовуються інноваційні, інтерактивні технології із залученням сучасних технічних засобів.[2]

Цифровізація освітнього процесу спричинена потребою у широкому впровадженні інноваційних технологій, появою нових вимог до фахівців, зокрема до формування ключових компетентностей, і нового цифрового покоління (з особливими соціально-психологічними характеристиками).[3]

Цифровізація передбачає принципово новий формат освітнього середовища, в основі якого цифрові технології, що забезпечують зручні та доступні сервіси і платформи для підвищення конкурентоспроможності, більш ефективної взаємодії усіх учасників навчального процесу, підвищення його прозорості, підвищення ролі інтелектуальної власності, розвитку цифрових навичок.

Цифрова трансформація сучасної повної загальної середньої освіти передбачає перехід від використання цифрових технологій лише на уроках інформатики до їх застосування кожним учителем, кожним учнем на будь-якому уроці та поза межами закладу освіти в будь-який час.[2].

Упровадження цифрової освіти має сприяти створенню умов для оновлення форм, засобів, технологій та методів викладання дисциплін та розповсюдження знань; розширенню доступу до освіти всіх рівнів з урахуванням можливості побудови власної траєкторії навчання; розвитку в учнів навичок XXI століття.

Завдяки ретельно організованому цифровому середовищу освіта стає більш доступною і комфортною, що вкрай важливо за умов мінімальних затрат – часових, фінансових, людських ресурсів. А для сучасної молоді – це ще й звична площина, в якій є всі умови розвитку, своєрідний ліфтинг для реалізації індивідуальності кожної людини та комфортного упровадження інновацій.

Інформаційний формат заснований на цифровому поданні інформації. На відміну від електронного формату цифровий формат більш точно представляє інформацію, забезпечуючи її вільну циркуляцію, розміщення, обробку, використання в комп'ютерних мережах. Система цифрової освіти включає в себе інформаційні ресурси, телекомунікації, систему управління.[1]

Цифрові технології в сучасному світі – це не лише інструмент, а середовище існування, яка відкриває нові можливості: навчання в будь-який зручний час, безперервну освіту, можливість проектувати індивідуальні освітні маршрути, зі споживачів електронних ресурсів стати творцями.[1]

Цифровізація освіти передбачає застосування студентами мобільних і інтернет-технологій, розширюючи горизонти їх пізнання, роблячи їх безмежними. Продуктивне застосування цифрових технологій, включення студентів у самостійний пошук, відбір інформації, участь в проектній діяльності формує у них компетенції XXI століття.

Додаткові напрямки застосування цифровізації в освіті спрямовані на розвиток цифрових бібліотек і кампусів університетів. Розробка і наповнення онлайн курсу здійснюється із застосуванням програмних рішень, що дозволяють здійснити збірку курсу з наявних інформаційних ресурсів і в спеціалізованих програмних середовищах, авторськими системами, автоматизованим проектуванням. Система освіти із застосуванням нових технологічних інструментів і необмежених інформаційних ресурсів повинна навчитися ефективно їх впроваджувати в освітній процес. Практика онлайн курсів і змішаного навчання створює поле безмежних освітніх можливостей, що орієнтує на якість освіти для кожної людини, незалежно від місця проживання, умінь, але відповідно до його інтересів і можливостей.[1]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі / Карплюк С.О. //Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку. Матеріали методологічного семінару НАПН України. 4 квітня 2019 р. / За ред. В.Г. Кременя, О.І. Ляшенка; укл. А.В. Яцишин, О.М.Соколюк. – К, 2019. – 361 с. – С. 188–197.
2. Сучасні тенденції розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті: зб. Матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції в рамках Міжнародного освітнього форуму «Цифрова трансформація освіти» / упоряд. Н. А. Басараба ; за ред. А. Л. Черній, І. В. Ветрова, В. С. Безрученка. – Рівне : РОППО, 2020. – 78 с.
3. Стаття Цифровізація та її вплив на освітній простір у контексті формування ключових компетентностей/Кучерак І.В

Костян Світлана Василівна

викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», koledgsnau@ukr.net

ЦИФРОВІЗАЦІЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Цифрова трансформація освіти визначається як необхідні відповіді на суспільні виклики сьогодення.

Ще більше уваги до проблеми цифровізації освіти почали приділяти в період пандемії і переходу закладів вищої освіти на змішане і дистанційне навчання. Зрозуміло, що поняття «цифровізація вищої освіти» набагато ширше за обсягом і змістом за просте «впровадження сучасних інформаційно-

комунікаційних технологій» в освітній процес.

Сучасний цифровий університет — це змінений за структурою, змістом освіти, підходами до розвитку людського капіталу, наукової діяльності, системою управління якістю освіти навчальний заклад.

Останніми роками цифровізація визнається вагомим чинником розвитку політичних, економічних, соціальних, культурних відносин у суспільстві.

Необхідність цифровізації університетської освіти очевидна. Є міжнародний досвід такої освітньої діяльності та створення мережових університетів без кордонів. Перехід від традиційного університету до цифрового передбачає не лише кількісне накопичення технічних засобів, а зміну цілей, пріоритетів, корпоративної ідеології, організаційних принципів і підходів, структури закладу тощо.

В 2021 році - словом року обрано слово «діджиталізація». Критерієм для цього є його популярність і соціальна значущість.

«Діджиталізація» означає – практичні зміни в усіх сферах життя, повсякденного використання цифрових технологій. Слово діджиталізація являє собою спрощену форму терміну «**цифрова трансформація**». Це слово є проявом глобальної цифрової революції.

В даний час з дуже великою швидкістю зростають потоки інформації, розвиваються нові технології, процеси їх обробки та зберігання. І тому реальне життя все більше переходить в «цифру». Швидкі наслідки від переходу на «цифру» будуть можливими лише тоді, коли «цифрова» трансформація стане основою життя українського суспільства, бізнесу та державних установ, стане звичним та повсякденним явищем.

Цифрова грамотність (або цифрова компетентність) визнана однією з ключових для повноцінної діяльності людини, тому в Законі «Про освіту» сказано, що формування інформаційно-комунікаційної компетентності є обов'язковим. «Діджиталізація всіх сфер суспільного життя є актуальним напрямом не лише через пандемію, а й через глобальні тренди сьогодення. Освітня реформа запровадила електронну платформу.

Сучасні технології в навчальних закладах:

- мотивуватимуть дітей до навчання;
- формують практичні навички;
- компетентність.

Діджиталізація освіти має забезпечити вільний доступ до е-підручників всіх учасників навчального процесу. Зробить освіту більш якісною та доступною для дітей та вчителів сільських місцевостей.

Не так давно у 2020 р. в умовах змішаного та дистанційного навчання наші навчальні заклади вимушено стрімко увійшли в середовище цифрової освіти. І поняття «цифровий університет» з наукових публікацій переходить на визначення реальних моделей навчання у закладах освіти. Всі навчальні заклади стали перед низкою викликів, а саме:

- пошуком моделі цифровізації;
- поєднанням елементів інформаційно-комунікаційних технологій, що є в кожному закладі, у систему, на основі якої і формується цифровий

- університет, і технічних засобів навчання у дієві мережеві інструменти;
- заміною традиційного «аудиторного» освітнього простору на віртуально-мережевий;
 - пошуком освітнім завданням методів і прийомів дистанційного навчання;
 - налагодженням ефективної комунікації усіх учасників освітнього процесу в мережевому середовищі і т.д.

Викликом нашої системі вищої освіти у 2020 р. стали кардинальні зміни в організації освітнього простору. Перехід у віртуальні мережі з навчальних аудиторій, що відбувся раптово і масово, загострив практичну реалізацію ряду питань. Таких як організація самостійної роботи студентів, ефективної взаємодії викладача і студента стали головними проблемами. Тому стали в пріоритеті принципи «самостійності»: саморозвиток, самоудосконалення, самоосвіта.

Для студентів на перше місце виходять:

- самостійне навчання,
- планування,
- саморозвиток та ін.

Для викладачів:

- уміння і навички грамотно і технічно правильно добирати зміст навчального матеріалу,
- уміти візуалізувати значущі частини цього змісту,
- оформити кейси для самостійної роботи студентів,
- організувати інтерактивну діяльність під час вивчення нового матеріалу,
- застосовувати інноваційні методики, що поєднують елементи змішаного та дистанційного навчання тощо.

На даний час гаджет стає не лише іграшкою або засобом зв'язку, а інструментом у навчанні, подібно олівцю або лінійці. Тому заняття з будь-якого предмету стає насиченішим і цікавішим.

При вивченні предмету Географія можна застосовувати мобільні додатки, такі як:

- U.S.Geography – із цим додатком можна вирушити в віртуальну подорож в різні кінці світу;
- Googl Arts Culture – можливо розглядати матеріали 50 природничо-наукових музеїв в усьому світі;
- Глобус + доповнена реальність – можна відправитися в віртуальну подорож в любий кінець світу;
- Googl Earth – в цьому додатку можна дивитися 3D моделі, це віртуальний глобус;
- Redigo – додаток з повною інформацією про регіони світу;
- Географія Мастер – робота з картою та інші.

З усього вище сказаного можна зробити висновок, що розвиток інтернету і мобільних комунікацій є базовими технологіями цифровізації.

Сучасні освітні технології (дистанційне, електронне, мобільне навчання із залученням інтерактивних методик, за технологією тренінгу та ін.) сприяють

активній взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу. Інтернет дозволить подолати «цифрову нерівність» у різних регіонах України, зокрема в сільській місцевості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концептуальні засади (версія 1.0) Першочергові сфери, ініціативи, проекти «цифровізації» України до 2020 року / Степан Кубів, Олена Мініч, Андрій Бірюков. ГО «ХайТек Офіс Україна», 2016. 90 с.
2. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи : зб. тез доп. всеукр. наук.-практ. семінару, м. Київ, 28 лютого 2018 р. / за заг.ред. О.Е. Коневщинської, О.В. Овчарук. Київ: Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, 2018. 61 с.

Ляхіна Лідія Олексіївна

викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», librarycsnau@ukr.net

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ ТА ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ – ПОТУЖНІ ЗАСОБИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ОБМІНУ МІЖ УЧАСНИКАМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

XXI століття – ера цифрових та нанотехнологій. Воно стало знаковим, бо відзначилося появою нового інтернет-покоління як феномена інформаційної доби. Його представники народились і вирости в епоху цифрових технологій, а отже, знають про комп'ютери та Інтернет набагато більше, ніж їхні батьки та викладачі. На сьогоднішній день галузь цифрових технологій знаходиться на стадії становлення та формування.

Таким чином, сучасний викладач – це насамперед фахівець, який повинен не лише орієнтуватися в методиці викладання свого предмета, а й уміти вільно користуватися інтернет-ресурсами та сучасними цифровими технологіями. У зв'язку з цим одним із важливих завдань сучасної фахової освіти є формування високого рівня інформаційної культури (медіаграмотності) учасників освітнього процесу, бо для більшості молоді сучасні медіа (особливо Інтернет) важать набагато більше, ніж традиційні засоби пізнання навколишнього світу.

Результатом функціонування сфери освіти є не тільки надання знань, а й формування освітніми закладами компетенцій. Під компетенціями в даному випадку розуміється сукупність характеристик вченого, економіста, менеджера або інженера, що визначають ефективність його способів досягнення мети, у тому числі лідерські якості, організаторський талант, аналітичні здібності, цілеспрямованість, здатність швидко адаптуватися до змін, творчий підхід до вирішення завдань, вміння впливати на результативність, здатність генерувати ідеї та інновації [3].

У навчанні студентів запроваджуються електронні інструменти, які відповідають вимогам часу, тобто стрімкого поширення набуває процес діджиталізації - інтеграції цифрових технологій у традиційне навчання. З

технічної точки зору, диджиталізація (оцифровування, оцифрування, дигіталізація) – це процес переведення інформації в цифрову форму.

Діджиталізація навчання - використання дистанційних платформ для впровадження систем дистанційного навчання, що не тільки вирішує класичні завдання здешевлення навчання, універсалізації підготовки кадрів незалежно від територіального розташування навчального закладу і зручності використання дистанційних курсів. Нові формати організації освітнього процесу цілеспрямовано розробляються для того, щоб зробити процес навчання максимально легким і ефективним. Система допомагає студенту засвоювати нову інформацію, спираючись на відкритий доступ до неї.

Викладач має можливість і повинен використовувати у своїй професійній діяльності низку інтернет-технологій, як-от: соціальні мережі, веб-сайти, персональні блоги та сайти, онлайн-матеріали, чати, електронну пошту, освітні сервіси, інтерактивні сервіси, мобільні додатки та освітні платформи тощо, які відкривають йому доступ до надання різноманітних освітніх послуг, навчальної інформації, дистанційних курсів, олімпіад та конкурсів, бібліотек, текстових сховищ, інтерактивних енциклопедій та словників, онлайн-перекладачів, віртуальних музеїв та виставок, державних інформаційних ресурсів, пошукових систем та каталогів, колективних енциклопедій, фото-, відео- та аудіохостингів, вільної енциклопедії – Вікіпедії, дистанційних олімпіад і конкурсів електронних видань та ін..

Одночасно з інтернет-ресурсами можна використовувати такі форми проведення традиційних та нетрадиційних занять, як: презентації, дослідження, віртуальні експерименти, лабораторні роботи, тематичні, мережеві та телекомунікаційні проєкти, електронні вікторини, контроль знань, факультативи, індивідуальне навчання, віртуальні екскурсії, пресконференції, творчі звіти, семінари, дистанційні олімпіади, вебквести, круглі столи, конференції, різноманітні консультації, вікторини, конкурси, подорожі, змагання, брифінги, актуальні інтерв'ю, рольові, ділові та мережеві ігри тощо.

У контексті процесу діджиталізації у навчанні застосовують п'ять груп інформаційних технологій:

- технології, спрямовані на забезпечення соціальної взаємодії;
- технології, що забезпечують мобільність;
- технології для візуалізації;
- технології для оповідання / сторітеллінга;
- технології для гри [4].

До основних принципів, що дозволяють будувати освітній процес за інноваційними технологіями, відносять:

1. Принцип доступності.
2. Принцип постійного вдосконалення.
3. Принцип мережевих відносин.
4. Індивідуалізація і персоналізація навчального процесу.
5. Принцип самоосвіти [4].

На сьогоднішній день існує широкий спектр технологічних варіантів для реалізації діджиталізації освіти. Їх можна розділити на такі основні категорії:

Голос - навчальні аудіоінструменти включають інтерактивні технології телефонного зв'язку, аудіоконференції.

Відео - інструктивні відео інструменти включають нерухомі зображення, такі як слайди, попередньо створені рухомі зображення (наприклад, плівка, відеокасета) та рухомі зображення в режимі реального часу в поєднанні з аудіо конференціями.

Дані - комп'ютери надсилають та отримують інформацію в електронному вигляді. З цієї причини термін "дані" використовується для опису цієї широкої категорії навчальних інструментів. Комп'ютерні програми для дистанційного навчання різноманітні та включають наступні аспекти:

Комп'ютерна інструкція (КІ) - використовує комп'ютер як самостійну навчальну машину, що дозволяє викладати індивідуальні заняття. Комп'ютерна керована інструкція (ККІ) – використовує комп'ютер для організації інструкцій та відстеження записів учнів та прогресу. Комп'ютерна опосередкована освіта (КОО) - описує комп'ютерні програми, що полегшують подачу інструкцій.

Друк - це фундаментальний елемент програм дистанційного навчання та основа, з якої склалися всі інші системи подачі матеріалу. Доступні різні формати друку, включаючи: підручники, навчальні посібники, робочі книги, курсові програми та тематичні дослідження.

Діджиталізація надає як мінімум три основних позитивних критерії, такі як:

- Розширення доступу: пропонує ширший спектр освітніх послуг, які студенти бажають отримати.
- Можливості для нових звершень: виховується потреба громадськості у навчанні протягом усього життя в освіті, надаючи доступ студентам, які не входять у традиційну вікову групу років.
- Адаптація до нових технологій та навколишнього середовища.

Заклади можуть приймати трансформацію освіти як засіб адаптації до швидких змін технологій, що використовуються сьогодні в освітньому процесі.

Таким чином, у процесі діджиталізації навчання викладачі мають змогу успішніше проектувати і будувати процеси навчання на своїх заняттях, а студенти опановують прийоми планування та самоорганізації власного розвитку та освіти.

Отже, інтернет-ресурси та цифрові технології – це надзвичайно потужний засіб упровадження інформаційного обміну, що відкриває неабиякі можливості для навчання та роботи. У педагогічній діяльності невід'ємним стає поєднання традиційного педагогічного досвіду з медіаосвітою як нові кроки в діяльності викладача фахової освіти. Саме тому використання інтернет-ресурсів, соціальних мереж та цифрових технологій стає незамінним компонентом сучасної професійної освіти педагогічних працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гуцин О. В. Особливості засобів дистанційного навчання в ДДМА // Сучасна освіта та інтеграційні процеси: збірник наукових праць міжнародної науково-методичної конференції, 22-23 листопада

2017 року, м. Краматорськ : ДДМА, 2017. – С. 56-58.

2. Дистанційна освіта: забезпечення доступності та неперервної освіти впродовж життя (E-Learning and University Education-2017) [Текст] : матеріали XLII Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 9-10 лют. 2017 р.) / ВНЗ Укоопспілки "Полтав. ун-т економіки і торгівлі" (ПУЕТ). - Полтава: ПУЕТ, 2017. – 364 с.

3. Освітні технології: Навч.-метод. посіб./ О.М.Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За ред. О.М. Пехоти.- К.: А.С.К., 2004.- 225 с.

4. Принцип индивидуализации и смешанное обучение. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mvbulanov.com/blended01>

СЕКЦІЯ СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТИ

Бісік Світлана Гаврилівна

викладач-методист, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,

bisiksveta@gmail.com

Бізюк Анастасія Олександрівна

студентка IV курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,

anastasiabizuk@gmail.com

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА ПРАВНИКІВ: ОСНОВНІ АСПЕКТИ

Дистанційна освіта стала новим щаблем сучасного наукового пізнання, неймовірно різко, досить швидкими темпами увірвалася у життя пересічного студента. Загалом, це певна можливість для кожного спробувати себе, пізнати нові, досі невідомі аспекти подібного виду організації освітнього процесу.

Протягом останніх років дистанційна освіта не була наскільки актуальною, потрібною, вимушеною, що змінилося з усім відомих об'єктивних причин. Окрім того, застосування такого виду освіти – фактично переймання досвіду європейських країн, де змішане навчання є практично нормою. Існує безліч точок зору, варіантів розвитку подій, а також «за» і «проти» стосовно цього питання. Варто відзначити, що у першу чергу дистанційну освіту варто сприймати як належне. Ознака такої освіти як «дистанційність» є вирішальною у даному випадку, а ще у ній відображається спрощеність, новизна ресурсів, комфортність, простота використання.

Актуальність даної теми дослідження полягає в тому, що на сучасному етапі з'явилося декілька вирішальних причин впровадження дистанційного та змішаного навчання, що полягають у введенні в дію на рівні держави та світу карантинних обмежень, необхідність скорочення та мінімізації ризиків поширення випадків захворювань на COVID-19.

Досить поширеними в організації дистанційного навчального процесу у ВСП «Сумському фаховому коледжі СНАУ» використовуються такі

месенджери як: «Viber», «Telegram», «Facebook». Зокрема, у «Viber» створено групи для спілкування усіх студентів із усіма викладачами, а також забезпечено функціонування студентського самоврядування саме таким чином. Через даний месенджер студенти отримують посилання для входу у онлайн-конференцію, дізнаються про завдання та вирішують деякі організаційні питання. Програма «Telegram» дозволяє, наприклад, завантажувати громіздкі файли, що недоступно у інших месенджерах, а також зручно спілкуватися як із викладачами, так і з іншими студентами. Мережа «Facebook» надає широкі можливості для розповсюдження усієї важливої і надважливої інформації про ситуацію, що відбувається у коледжі, проводити конкурси серед студентства, прикладом чого є організація «Новорічного юридичного марафону 2021», фото-конкурсу «Україна – це ми!»...

Навчання забезпечується переважно платформою «Zoom», а лише у виключних випадках використовується «Meet». «Zoom» дозволяє провести дійсно якісне заняття із студентами, чому сприяє наявність електронної дошки, можливість відправляти різноманітні реакції, демонстрація екрану доповідача.

На високому рівні у ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ» організована робота навчальної платформи «Moodle», що підтверджується наявністю усіх необхідних лекцій, інформації, яка виноситься на самостійне вивчення, звісно ж і практичних завдань, а також, що не менш важливо, додаткових матеріалів.

Практичні завдання можна розподілити на такі групи: завдання, розраховані на перевірку опанування студентами теоретичного матеріалу; тести (за темами та для оцінювання модулю з певного предмету); модулі-уроки (зручно, оскільки відразу краще запам'ятовується і матеріал, не займає багато часу).

Додаткові матеріали – зразки документів, посилання на електронні ресурси (зокрема й відео). Прикладом є онлайн-гра у рамках дисципліни «Кримінальний процес» на базі сайту Національного антикорупційного бюро, що полягала у здійсненні розслідування кримінальної справи. Це досить гарно розвиває логіку, ерудицію та практичну сторону юриста. За результатами проходження даної гри можна отримати відповідний сертифікат-підтвердження.

Окрім того, після дня теоретичного студенти отримують завдання для перевірки знань. Також для опрацювання лекцій з'являється більше часу, а тому більш якісно можна підготуватися до практичних занять та семінарів. Викладачі здійснюють контроль за виконанням наданих завдань якісно і вчасно.

Надзвичайно часто майбутні юристи працюють на освітніх онлайн-курсах «EdEra» та «Prometheus». Це новітні популярні освітні електронні ресурси, що роблять навчання не просто корисним, але цікавим! На курсах представлена можливість як опанування просто теоретичним матеріалом, так і робота з тестами, перегляд відео, абсолютно безкоштовне завантаження конспектів. Прикладом цього є онлайн-курси «Основи виконавчого провадження»,

«Виконавче провадження: поглиблений курс», «Підприємництво. Власна справа в Україні». Також проводяться семінари онлайн, до яких залучаються якомога більше студентів та представників органів влади.

З метою ще більшого різностороннього розвитку студентства коледж організовує проведення студентських конференцій та мікропроектів. Зокрема, прикладом цього є конференція з приводу вивчення питання кадрової роботи та деяких основних аспектів договірної роботи юриста.

Стосовно мікропроектів, то студентів розподіляють на підгрупи, кожна з яких досліджує окрему тему. Яскравим прикладом є мікропроекти із дисципліни «Фінансове право», а також «Організації юридичної служби в суспільному виробництві».

Вирішальне значення для навчання юриста у дистанційному форматі є можливість доступу до абсолютно різноманітних сайтів державних органів влади, органів місцевого самоврядування. Окрім того, цікавим є переймання досвіду Сумського національного аграрного університету, а також інших закладів вищої освіти Сумської області та України загалом.

Для дистанційного навчання студенти опановують нормативно-правові акти із системи «Ліга:Закон». Її робота побудована у спрощеному форматі, а тому досить швидко можна знайти новели законодавства, певні посилання на акти, що прийняті нещодавно. Для юриста це надзвичайно зручно, оскільки не потрібно використовувати паперові варіанти, а можна просто використати електронні ресурси.

Звісно, існують деякі моменти проблематичні у навчанні у дистанційному форматі. Наприклад, іноді виникають технічні перебої у зв'язку, що унеможлиблює подальше спілкування. Використання платформи «Zoom» вимагає володіння навичками роботи із гаджетами на достатньому рівні.

Виникає часто проблема із технічним оснащенням. Інколи у студента може бути відсутній доступ до мережі. За таких обставин робота проводиться у індивідуальному порядку, за умови завчасного попередження викладачів про наявні проблеми з інтернетом. Проте навіть за таких умов можна знайти альтернативні способи викладу інформації для кожного.

Також, окрім технічної сторони даного питання, можна виділити і суб'єктивну. Вона виявляється у особистому відношенні кожного студента до навчання у подібному форматі.

Найскладніше – це організація онлайн занять студентів, оскільки поза коледжем у кожного особисте життя, а тому такий формат вимагає від студентів високого рівня самоорганізації, самодисципліни та мотивації, оскільки активна та тривала робота за комп'ютером виснажує. На жаль, не у всіх студентів ці риси розвинені достатньою мірою.

При визначенні основних аспектів стосовно цього питання, можна виокремити наступне. До дистанційного навчання необхідно ставитися як до не менш важливої складової сучасного освітнього процесу.

Також значення має і гарне технічне оснащення, а тому доступ до мережі інтернет є одним із найважливішим. На підставі цього варто вирішити це питання за можливості, аби у подальшому не виникало ніяких перепон для

здобуття освіти.

Вирішальну роль грає саме мотивація, що, мабуть, є найголовнішим для навчання у змішаному форматі та загалом у дистанційному. Лише у такому випадку можна досягти успіху та стати справжніми професіоналами своєї справи.

Дистанційне навчання – новий та прогресивний крок в системі освіти України, що, безумовно, буде використовуватися і у подальшому. Варто виокремити, що за такого варіанту пізнання професії дійсно відбулося певні спрощення доступу до освіти. Також таким чином збільшилося і число користувачів мережі інтернет, оскільки з'явилася нова потреба у цьому.

Підвищився рівень оволодіння інформаційними системами та персональним комп'ютером, що, безумовно, знадобиться уже у роботі юриста. Саме це допомагає правнику стати більш мобільним, гнучким, готовим до труднощів у діяльності, а це означає лише зростання його професійності.

За підсумками стало зрозуміло і наступне. Визначене положення у системі пріоритетного розвитку та ефективності даного варіанту навчання відіграє мотивація. Це конкретне прагнення стати краще, отримати нові знання, змінити своє життя на краще, забути про свої рамки та обмеження. Отож, можливостей для реального здобуття освіти за вказаних вище обставин є безліч. Потрібне лише зовсім трішки – бажання та мотивація. Саме це і відіграє одну із основних ролей, до того ж не виключно у навчанні, але і у житті загалом. Дані категорії є основоположними для усіх сфер нашого розвитку як особистості і професіонала!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адамова І. Дистанційне навчання: сучасний погляд на переваги та проблеми. [Електронний ресурс] Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis 64.
2. Зарецька-Котруце Ірина. За чи проти? 6 плюсів і мінусів дистанційного навчання. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://osvitoria.media/experience/za-chy-proty-6-plyusiv-i-minusiv-dystantsijnogo>
3. Положення про дистанційне навчання від 30 квітня 2013 р. № 703/23235, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466. Редакція від 16.10.2020 [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
4. Сайт Національного антикорупційного бюро України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://nabu.gov.ua/>
5. Сайт ВСП «Сумського фахового коледжу СНАУ» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://collegesnau.com/>

Бісік Світлана Гаврилівна

*викладач-методист, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,
bisiksveta@gmail.com*

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ЯК БАЗИС ОСВІТИ ПРАВНИКА

Навчальна практика – прогресивний крок у майбутнє для будь-якого студента, а також можливість обрати свій шлях розвитку як юриста.

Навчальна практика завжди була і є зараз одним із базисів майбутньої успішної кар'єри студента-правника. Це, фактично, можливість ознайомитися із основами діяльності, узагальненою організаційною структурою, документацією та загалом роботою установи для подальшого опрацювання отриманої інформації та визначення того напрямку діяльності, який є найбільш прийнятним для конкретного здобувача освіти. Загалом, такий вид організації навчання дозволяє підвищити навички спеціаліста до вищого рівня, отримати безцінний досвід для подальшої роботи. Завжди визначальну роль відіграє зацікавленість студента у результатах свого навчання: хтось обирає шлях працювати юристом на державній службі, а хтось займатися приватною діяльністю, наприклад, із консультування населення. Окрім вищезазначеного, варто відзначити, що свої корективи були внесені плином років, адже зараз проведення та організація навчальної практики дещо деформувалася внаслідок прискореного розвитку мережі Інтернет.

На сучасному етапі навчальна практика – надзвичайно популярний та ефективний вид організації навчання юриста, який дещо зазнав змін (пов'язано із розвитком інтернет-мережі), а, отже, потребує детального вивчення та опрацювання.

Навчальна практика – це можливість ознайомитися із різноманітними основами функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування. Це абсолютно повне дослідження системи та структури органів установи, дослідження схеми роботи та проведення аналітичної роботи по декільком напрямкам її функціонування.

Зазвичай, даний вид навчання вирішує подальшу кар'єру юриста. Це полягає у тому, що студенти більш оперативно та швидко орієнтуються по спеціальностям та можливостям роботи у тій чи іншій сфері. Окрім того, навчальна практика створює прекрасні умови для більш якісного, повного, ефективного проходження виробничої практики на підприємстві, в установі чи організації, тобто забезпечує усі належні умови правникам.

Формат проведення навчальної практики є досить простим, але водночас ефективним. Студенти відвідують установи та заклади з проведеними для них екскурсій. Правники отримують інформацію з приводу усіх питань, що їх цікавлять. Також можна дізнатися про наявність умов та можливостей для проходження виробничої практики у подальшому.

За умов пандемії та карантину майбутні юристи мають змогу опрацювати електронні ресурси та веб-сайти органів державної та муніципальної влади, підприємств, установ чи організацій. Там у відкритому доступі перебувають

основні документи, нормативно-правове забезпечення у цілому. У студентів є робочий зошит для навчальної практики, що оформлений та складений з відповідністю усім умовам та вимогам. Саме у ньому і ведуться основні записи, складаються документи.

Роль електронних ресурсів є просто надзвичайно великою. Усі нормативно-правові документи є у повному обсязі та у вільному доступі. Тобто, потреби у паперовому варіанті взагалі немає. Окрім того, у електронній формі можна швидше знайти потрібну статтю чи розділ, що значно спрощує роботу студента. Звісно, використовуються електронні видання, журнали та періодика загалом. Це також і публікації викладачів з ВНЗ, докторів юридичних наук, магістрів права.

Практичні заняття студентів є запорукою успішного захисту практики.

Проведення та організація практичних занять значно полегшує проведення навчальної практики загалом. Студенти мають особисті напрацювання.

Розкриваючи теоретичні питання, студенти повинні прагнути до повного і чіткого викладу всіх проблем, що досліджуються. При цьому важливо розкрити відмінності в трактуванні розглядуваних положень, провести порівняльний аналіз питань, що висвітлюються у відповідних розділах підручників і в спеціальній літературі. Конспектування літератури не повинно носити характер механічного переписування. Важливо, щоб законспектований матеріал незалежно від його обсягу, був достатній за смисловим змістом і логічно завершений.

Важливе місце в організації самостійної роботи студентів під час навчальної практики відіграє використання різних форм контролю, ефективної системи оцінювання знань. Але самостійна робота студентів повинна бути керованою. Значення мають ті знання, які студент може співвіднести з реальними умовами, привести їх в логічну систему. Завдяки самостійній роботі студенти здійснюють пізнавальну діяльність, обирають коло проблем, працюють з джерелом інформації. А при подальшому обговоренні ситуацій, викладач може звернути увагу на найбільш проблематичні моменти.

В процесі заняття навчальної практики студенти виконують завдання різного ступеня складності – від елементарних до завдань підвищеної складності.

Важливе завдання практики – навчити студентів застосовувати свої юридичні знання для аналізу різноманітних життєвих ситуацій. Вирішуючи практичні завдання, студентам потрібно уважно розібрати всі елементи задачі. При цьому студенти повинні звертатись безпосередньо до нормативних актів, а не викладати їх зміст за навчальною, довідковою або популярною літературою. Аналізуючи зміст правових норм, студенти мають в обов'язковому порядку давати точні і конкретні посилання на відповідні нормативно-правові акти: вказувати, коли і яким органом вони прийняті, відповідні статті (пункти, підпункти).

Доцільно пропонувати студентам визначити, як треба діяти у зазначеній ситуації, щоб задовольнити вимоги законодавства. Студент повинен вчитися юридично мислити, самостійно оцінювати ту або іншу правову ситуацію,

висловлювати власну думку. Важливою складовою цього процесу є вміння студентом сформулювати правові питання, що впливають із конкретної ситуації, і які мають бути вирішені із застосуванням відповідних норм права. Правильна постановка правових питань є запорукою знаходження правильного рішення.

Зокрема, надзвичайно корисним для практичної діяльності є портфоліо юрисконсульта. Там зібрані усі необхідні документи, що є певним зразком для подальшої роботи. Таким чином студенту більше не варто шукати бланки та шаблони у мережі Інтернет чи брати їх з інших непідтверджених джерел. Практичні заняття – це і вирішення ситуаційних задач, що складені на основі реальних подій та потребують розв’язання студентом як уже юрисконсультом на підприємства, в установі чи організації. Отож, такий вид робіт у навчанні юриста є одним із найбільш ефективних та необхідних.

Зазвичай, захист навчальної практики відбувається у присутності комісії. Студенти готують презентації та доповіді, із собою обов’язково мають заповнений робочий зошит для робіт з навчальної практики.

Однак, у зв’язку із карантинною ситуацією на рівні області, захист практики може відбуватися і у форматі зустрічі на базі платформи «Zoom», що зараз дуже широко використовуються у освітніх закладах.

На захисті студенти демонструють отримані знання, діляться своїми враженнями, доповідають про позитивні чи негативні аспекти, що були ними виявлені, відстоюють свою думку з того чи іншого питання.

Навчальна практика дозволяє повністю ознайомитися із різноманітними установами та дослідити їх роботу безпосередньо.

Підсумовуючи, варто зазначити, що за особливих умов пандемії та карантину майбутні юристи мають змогу опрацювати електронні ресурси та веб-сайти органів державної та муніципальної влади, що ніяким чином не впливає на результативність.

Стосовно ефективності навчальної практики, то цей показник є достатньо високим і дозволяє підготувати фахівців із стійким усвідомленням бачення себе як професіонала, просування по кар’єрних «сходах».

Отож, практична діяльність – це, фактично, втілення теоретичних основ.

Вирішальним тут є наступний вираз: «У теорії немає різниці між теорією та практикою, а на практиці є».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення про дистанційне навчання від 30 квітня 2013 р. № 703/23235, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>
2. Сумський фаховий коледж ШНАУ [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://collegesnau.com/>
3. Василевич Ю.В. Дистанційна освіта студентів юристів : сучасний стан, проблеми, перспективи. Матеріали Пятої междунар. науч.- практ. Інтернет-конф. (17–18 июня 2010 г.). URL: www.confcontact.com.2/2010spec_tezi/pe_vasilev

4. Лузан П.Г. Методи і форми організації навчання у вищій школі : навчальний посібник. Київ : Аграр. освіта, 2003. 232 с.

Лук'яненко Людмила Миколаївна

*викладач вищої категорії, заступник директора з навчальної роботи
ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного
університету», koledgsnau@ukr.net*

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ КАРАНТИНУ

Сучасний соціально-економічний розвиток суспільства вимагає використовувати інноваційні методи та технології навчання студентів у коледжі, які дозволять майбутнім фахівцям бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Інноваційні технології у фаховому навчальному закладі характеризують технології, застосовані на нововведеннях: організаційних (пов'язаних із оптимізацією умов освітньої діяльності), методичних (спрямованих на оновлення змісту освіти та підвищення її якості). Вони дозволяють студентам:

- ефективно використовувати навчально-методичну літературу та матеріали;
 - засвоювати професійні знання; розвивати проблемно-пошукове мислення;
 - формувати професійне лікування; активувати науково-дослідницьку роботу;
 - розширювати можливості самоконтролю отриманих знань;
- викладачам: оперативно оновлювати навчально-методичну літературу;
- упроваджувати модульні технології навчання
 - використовувати імітаційні технології навчання;
 - розширювати можливості контролю знань студентів;
 - у цілому: удосконалювати якість наявних технологій підготовки майбутніх фахівців.

Сьогодні інноваційними методами навчання, які дозволяють використовувати нові технології викладання, є:

- комплексне навчання, яке ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової, практичної;
- імітаційне. Його основою є імітаційно-ігрове моделювання в умовах навчання процесів, що відбувається в реальній системі;
- проблемне навчання. Здійснюється на основі ініціювання самостійного пошуку студентом знань через проблематизацію (викладачем) навчального матеріалу;
- модульне навчання. Сутність полягає в тому, що зміст навчального матеріалу структурується з метою його максимального повного засвоєння, супроводжуючись обов'язковими блоками вправ і контролю за кожним фрагментом;

- дистанційне навчання. Це, так би мовити, заочне навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій і засобів.

Саме сьогодні, у період усесвітньої пандемії, коли використання традиційних методів є неможливим, важливо продовжувати освітній процес з використанням дистанційних методів. Головним є те, що заняття з української мови має певні особливості. Насамперед, це віртуальна зустріч, а не реальна. Новітні методи дають можливості викладачу ненав'язливо та креативно продовжувати освітній процес. Хоч і тимчасово, проте навчання може відбуватися тільки за умови використання технічних засобів.

Викладач у коледжі може обирати ті способи, що відповідають технічному забезпеченню педагога й студентів, а головне – основній меті вивчення української мови: формувати компетентного мовця, національно свідому, духовно багату мовну особистість, грамотну і спроможну скласти ДПА/ЗНО з української мови. Проте під час віддаленого навчання студент, по суті, залишається сам на сам із різними джерелами інформації, тому важко забезпечити повноцінне формування однієї з ключових компетентностей – спілкування державною мовою, особливо вмінь усно й письмово тлумачити поняття, факти; висловлювати думки, почуття, погляди; оцінювати й осмислювати ситуацію спілкування: реагувати мовними засобами на повний спектр соціальних і культурних явищ. Викладач пропонує для індивідуального опрацювання різні завдання, а студент шукає відповіді, використовуючи різні джерела. Тому педагог повинен навчати здобувачів критично сприймати інформацію, яку вони беруть із джерел Інтернету. Мовник повинен формувати компетенцію доброчесності, мотивувати, переконувати студентів в тому, що успішною може стати лише та особистість, яка здатна самотійно, творчо мислити. Ще треба спрямувати їх на самотійне створення текстів різних стилів, типів мовлення, удосконалювати вміння правильно застосовувати цитати, працювати з довідниками, науковою літературою.

У сучасних умовах підготовки до ДПА/ЗНО з української мови, важливою складовою є засвоєння грамотатики, тобто правил орфографії, синтаксису, пунктуації. Для цього в онлайн-режимі є можливість працювати із ресурсами: Zoom, Skype, Meet.

Онлайн-заняття – це лише одна з форм організації дистанційного навчання з української мови, націлена на вміння спілкуватися усно й письмово через обмін інформацією в режимі прямої трансляції. Але якщо нема можливості підключитися до Мережі, а також для самотійного закріплення опрацьованого матеріалу у студентів є можливість працювати на платформі Moodle. Де студент може опрацювати потрібний матеріал у офлайн-режимі в будь-який час. Надсилає виконане завдання на перевірку викладачеві і отримує оцінку, з поясненнями і коментарями. Дуже важливо пропонувати студентам різні завдання: виконати тестовий контроль із мовної теми, написати творчу роботу, виконати вправу із підручника.

Головне, щоб перед студентами був конкретний алгоритм виконання:

- чітко сформульоване завдання;
- визначені терміни виконання;

- прописані критерії оцінювання.

Для створення цікавого контенту використовуються такі електронні ресурси:

- Фонд «Відкрита політика»;
- Сайт О. Авраменка;
- Сайт «Мова – ДНК нації»;
- Лайфхаки з української мови;
- «Тренажер з правопису української мови»;
- Підготовка до ЗНО;
- Відеоуроки. Українська мова. 200 балів.

Організовуючи дистанційне навчання з української мови в умовах карантину, маємо пам'ятати:

- зміст та обсяг завдань для самостійної роботи студентів не повинен призводити до перенавантаження;
- розроблений авторський контент слід обов'язково поєднувати із завданнями підручника, оскільки ці засоби доступні для усіх студентів.

Успіх роботи в умовах карантину залежить від активної взаємодії всіх учасників освітнього процесу, технічних можливостей, та, насамперед, навичок педагогів у сучасних інформаційних та цифрових технологіях. Головне, щоб був зворотній зв'язок зі студентами. У нашому коледжі – це платформа Zoom. Через використання цієї платформи можливий і контроль засвоєння знань, і оцінювання студентів, і подача нового матеріалу, і демонстрація презентацій, і використання інших застосунків.

Отже, інноваційне навчання на заняттях з української мови – це процес, який оновлює навчальну систему та унеможливорює пасивність студентів на занятті. Новітні методи допомагають встановити партнерські взаємовідносини між викладачем та студентами. Що позитивно впливає на процес засвоєння інформації. Дистанційне навчання в умовах пандемії сприяє формуванню у здобувачів глибоких теоретичних знань, практичних навичок, пробуджує інтерес та мотивацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко Н.В. Застосування інноваційних методів навчання української мови в умовах карантину (Електронний ресурс)/ Н.В. Бойко // ЛОГОС. ONLINE: International scientific e-journal. – № 8 – Режим доступу : <http://www.uklogos.in.ua/10.11232-2663-4139.08.04.html> – Заголовок з екрану.
2. Бистрова Ю.В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України / Ю.В. Бистрова // Право та інноваційне суспільство. – 2015. - № 1 (4). – С. 27-33.
3. Берестова А. Інноваційні технології та методи навчання у професійній освіті (Електронний ресурс). – Режим доступу: <http://nadoest.com/innovacijni-tehnologiyi-ta-metodi-navchannya-u-profesijnij-osv>.
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
5. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання /

О.І. Пометун, Л.В. Пироженко. – К.: А.С.К. – 2004. – 192 с.

6. Шестопалюк О.В. Інноваційні моделі навчання в діяльності вищих навчальних закладів / О.В. Шестопалюк // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2013. - № 3. – С. 118-124.

Старинський Олександр Миколайович

викладач вищої категорії, викладач-методист, відмінник освіти України, керівник фізичного виховання ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», koledgsnau@ukr.net

ДОЛАЄМО ВИКЛИКИ ЧАСУ: ЗАНЯТТЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ В ДИСТАНЦІЙНОМУ ТА ЗМІШАНОМУ РЕЖИМАХ

Сьогодні вносить свої корективи в життя суспільства. Але незмінною цінністю було і є здоров'я. Основними чинниками створення гармонійної розвинутої особистості є фізична культура і спорт. Саме вони мають велике значення у формуванні здорового способу життя, духовного і психічного розвитку студентської молоді.

Збереження та зміцнення здоров'я молоді є одним із головних завдань соціальної програми нашої держави. В аспекті суттєвого погіршення психофізичної готовності студентської молоді питання збереження її здоров'я неможливо розглядати поза контекстом фізичного виховання, що має велике соціальне значення. Сьогодні якість нашої освіти ототожнюють із якістю підготовки працездатних фахівців, що забезпечується належним станом їхнього здоров'я та є головною проблемою для діяльності усієї держави.

В умовах упровадження карантинних заходів це набуває надзвичайної актуальності, коли весь час студенти вимушені витратити лише на розумову активність.

Тому в нашому коледжі питання збереження та покращення здоров'я студентської молоді, зважаючи на сьогоднішній день, є одним із найактуальніших.

Єдиною відповіддю на виклики сучасності є використання технологій дистанційного навчання студентів в умовах карантину. У першу чергу, це належна організація фізкультурно-оздоровчої діяльності студентів. Тому викладачами фізичного виховання на платформі Moodle коледжу підготовлено для всіх курсів навчально-методичні матеріали, що забезпечують доставку інформації в інтерактивному режимі за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Складові віртуального навчального середовища з фізичного виховання:

- Пояснювальна записка до курсу дистанційного навчання;
- Теоретична частина;
- Презентації;
- Практична частина;
- Тести;
- Відеоролики;
- Домашнє завдання;
- Самостійна робота.

Для теоретичної частини використовується онлайн-зв'язок Zoom, Skyp, Meet, де під керівництвом викладача студенти опановують новий матеріал. Практичні завдання виконуються студентами і надсилаються викладачу на перевірку через платформу Moodle. Наші викладачі фізичного виховання рекомендують використовувати час дистанційного навчання проводити з користю для здоров'я. Звичайно, працювати дистанційно під керівництвом викладача мають можливість не усі студенти, тому на них покладається важливість виконання самостійної роботи. Слід дослухатися до порад доктора психологічних наук Інни Кукуленко-Лук'янець: «Заняття фізичною культурою не лише поліпшують спортивну форму, але й піднімають настрій та допомагають позбавитися поганих думок, а їх дуже багато скрізь, особливо в сучасних медіа. Тому пам'ятайте, що позитивні емоції, які виробляються під час фізичних вправ – це те, що зміцнює наш імунітет.»

Тому викладачі коледжу можуть поділитися досвідом: щоб студенти активно займалися фізичною культурою під час дистанційного навчання, треба пропонувати їм цікаві теоретичні і практичні завдання, і обов'язково – встановити зворотній зв'язок зі студентами і їх батьками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берестова А. Інноваційні технології та методи навчання у професійній освіті (Електронний ресурс). – Режим доступу: <http://nadoest.com/innovacijni-tehnologiyi-ta-metodi-navchannya-u-profesijnij-osv>
2. Лузан П.Г. Методи і форми організації навчання у вищій школі : навчальний посібник. Київ : Аграр. освіта, 2003. 232 с.
3. Положення про дистанційне навчання від 30 квітня 2013 р. № 703/23235, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466. Редакція від 16.10.2020 [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>

Юрченко Яна Олегівна

магістр, викладач правових дисциплін, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,

yana.yurchenko2009@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Однією із найважливіших сфер людської діяльності є освіта та освітній процес. Сьогодні бурхливий розвиток інформаційних технологій дає широкі можливості повноцінного спілкування за допомогою різноманітних сервісів у мережі Інтернет і цілком природно створює передумови для впровадження та широкого застосування нових методів і форм навчання в галузі вищої юридичної освіти. Вища освіта є основою інтелектуального, культурного, духовного, соціального й економічного розвитку будь-якого суспільства й держави. Саме тому вона має відповідати вимогам, які ставить перед нею

сучасне суспільство.

Впровадження карантину та вимушений перехід закладів освіти на дистанційне навчання став новим серйозним викликом для всіх навчальних закладів та для системи освіти в цілому.

Для того, щоб дослідити питання дистанційної освіти, потрібно виокремити два окремих поняття «дистанційна освіта» та «навчання із впровадженням дистанційних технологій».

Дистанційна освіта - це можливість навчатися та отримувати необхідні знання віддалено від навчального закладу в будь-який зручний час. На даний момент дистанційно в Україні можуть навчатися громадяни, що все мають базову середню або повну середню освіту та ті, хто можуть за допомогою сучасних технологій віддалено виконувати навчання та опрацьовувати навчальний матеріал. За результатами дистанційного навчання слухачі отримують сертифікати чи дипломи. Варто також зазначити, що на даний момент дистанційне навчання є окремою формою отримання освіти і при вступі до деяких закладів вищої освіти вступники мають право обрати для себе не тільки денну або заочну форму навчання, а ще й дистанційну. У такій формі освіти дуже важливий елемент самодисципліни та самоорганізації студента.

Навчання з впровадженням дистанційних технологій має свої особливості, оскільки в даному випадку здобувачі освіти навчаються за звичною для всіх нас системою, але з впровадженням окремих освітніх платформ чи інструментів (наприклад, Moodle, Google Classroom, Google Teams, Zoom, Skype, Google Suite/Docs тощо), які дозволяють студентів і викладачу спілкуватися, виконувати і перевіряти завдання, контролювати відвідуваність, організовувати семестровий контроль та складати іспити.

Такі новітні технології можуть бути впроваджені до освітнього процесу на будь-якому його етапі, незалежно від зовнішніх чинників.

Повертаючись до питання екстреного переходу хотілося б проаналізувати готовність навчальних закладів до переходу в режим «дистанційної освіти». На якість дистанційної освіти в даному випадку впливають два основних фактори:

1. Технічне забезпечення. Незважаючи на двадцятирічну історію розвитку дистанційної освіти в Україні, популярності вона набула лише останні п'ять років, а необхідністю стала тільки тепер, більшість закладів освіти не були повністю готовими до переходу в онлайн формат.

2. Психологічна складова. Яким би не було технічне забезпечення дистанційного освітнього процесу, але з психологічної точки зору ми не можемо бути повністю готовими до дистанційного навчання і певний рівень стресу присутній.

Для того, щоб мінімізувати вплив негативних факторів і вибудувати реально ефективну систему дистанційного навчання, потрібно впровадити в систему навчання ряд чинників, що покращать професійну підготовку майбутніх фахівців.

1. Створення освітнього середовища дистанційного навчання на засадах професійної спрямованості. Якщо говорити про реалізацію даного аспекту

дистанційного навчання, то заклади вищої освіти для побудови ефективного освітнього процесу із впровадженням дистанційних технологій повинні створити свою інформаційну інфраструктуру, відповідне матеріально-технічне забезпечення та власну локальну мережу. Важливу роль також відіграє адаптація наявного навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, розробка нових комп'ютерно зорієнтованих навчально-методичних матеріалів та методичних рекомендації щодо організації педагогічного супроводу самостійної пізнавальної діяльності студентів у процесі дистанційного навчання

2. Використання інтерактивних методів навчання, інформаційно-комунікаційних технологій на підґрунті практикоорієнтованого спрямування. Аналізуючи даний чинник дистанційної освіти, хочеться зробити акцент на необхідності скорегувати форму викладення та подачі навчального матеріалу слухачам та впровадження нових методів навчання. В даному випадку можна говорити про проведення проблемних лекцій, лекцій-провокацій, лекції-дискусії, лекції з розглядом практичних ситуацій, лекції-прес-конференції. Практичні і семінарські заняття перевести у формат семінару-бесіди, семінару-дослідження, тренінгу чи майстер-класу

3. Забезпечення індивідуалізованого педагогічного супроводу у процесі дистанційного навчання. Індивідуалізований навчальний підхід у даному випадку можна характеризувати як систематизацію чи групування навчальної інформації з кожної дисципліни у формі предметного кейса, що становить собою сукупність лекційного матеріалу, практичних завдань, відеоінформації та ін. засобів мультимедійних комп'ютерних технологій.

Саме активно використовуючи вищевказані чинники та за умови застосування різноманітних сучасних освітніх платформ ми зможемо зробити навчання з впровадженням дистанційних технологій по справжньому ефективним та результативним.

Станом на сьогодні впровадження дистанційного навчання при підготовці студентів ще не досягло оптимального рівня. Чинником цього є пандемія. Проте в умовах сучасного інформаційного суспільства саме дистанційна освіта набуває значних переваг перед традиційними формами навчання, хоча вона й потребує свого подальшого вдосконалення. Дистанційне навчання потребує відсутності прокрастинації; його результат безпосередньо залежить від самостійності та свідомості студента, оскільки відсутній постійний контроль за слухачами. Однією з ключових проблем дистанційного навчання залишається проблема аутентифікації користувача в перевірці знань, адже сьогодні роботодавці шукають тих випускників, хто може вправно оперувати в мережі Інтернет, націлених на вирішення проблемних питань, здатних швидко пристосовуватися до нестабільних умов суспільства.

Підбиваючи підсумки ситуації з переходом закладів вищої освіти на дистанційне навчання, хочеться зазначити, що це величезний і складний виклик, який приносить освітянському середовищу неабиякі труднощі та проблеми, - водночас це й чудовий шанс зробити українську освіту більш конкурентоспроможною, гнучкою, привабливою і якісною. Від того, як ми

скористаємося цим шансом, залежить майбутнє вищої освіти в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Поясок Т.Б., Кота Б.В. Інформаційноматематична компетентність як важлива складова професійної підготовки правознавців / Т.Б.Поясок, Б.В.Кота // Інженерні та освітні технології. - Кременчук, 2017. - № 3 (19). С.156-163
2. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки // URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>
3. Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України // URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
4. Свідовська В. А. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх юристів засобами дистанційного навчання / В. А. Свідовська // Вісн. Дніпропетр. ун-ту імені Альфреда Нобеля. Сер. „Педагогіка і психологія”. – 2016. – № 2. – С. 361 – 367

Бісік Світлана Гаврилівна

*викладач-методист, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,
bisiksveta@gmail.com*

Негрєєв Олексій Петрович

студент II курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», alexnegreev20022@ukr.net

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

На сьогоднішній день в повсякденному житті, де є масові випадки порушення прав та свобод людини і громадянина, через низьку правову культуру громадян, що не завжди спроможні захистити свої права законним шляхом, все більшої популярності набирає професія юриста як захисника цих прав та свобод, а також як борця з низькою правовою культурою суспільства, що полягає в консультуванні осіб та роз'ясненні норм законодавства, підготовці необхідних документів, які закріплюють права та обов'язки людини і громадянина.

Світ змінюється настільки швидко, що дуже важко передбачити, яка інформація стане в нагоді майбутнім правникам в подальшому. Сучасне суспільство вимагає конкурентоздатних фахівців, здатних спілкуватися професійною мовою за своєю спеціальністю. Тому головне завдання – навчитися самостійно працювати з інформацією, систематизувати її, критично оцінювати.

Змішане навчання - це новий підхід до освітнього процесу, який поєднує роботу в аудиторії з дистанційним навчанням. Використання онлайн-технологій розділило навчальне середовище на аудиторне та дистанційне

освітнє середовище.

Змішане навчання допомагає студентам навчитися працювати з новими джерелами інформації. Саме за допомогою змішаного навчання у студента з'являється більше необхідності для постійного самоконтролю, а також мотивація для якомога довшої концентрації уваги.

Переваги змішаного навчання над суто онлайн навчанням в тому, що викладач завжди допомагає виявити прогалини, пояснити те, що не вдалося зрозуміти, відстежити динаміку і направити студента в потрібному напрямі.

Змішане навчання дає можливість зробити процес навчання більш індивідуалізованим, оскільки дає студентам змогу здобувати знання у власному темпі, в зручний час і комфортному місці.

Студенти й викладачі мають можливість розподіляти час занять за зручним для себе графіком і темпом, вибирати й використовувати для занять найбільш придатну техніку та комп'ютерне устаткування

Як правило, студенти працюють з викладачем в коледжі і використовують онлайн-ресурси вдома. Для продовження навчання студентам необхідно було пристосуватися до платформ «Zoom» та «Skype».

Таким чином, змішане навчання дозволяє студентам засвоювати знання у більш індивідуальній формі і отримувати зворотний зв'язок в режимі онлайн.

Зокрема, під час онлайн-лекцій, для якіснішого вивчення правових дисциплін, досить часто як викладачі так і студенти в своїй діяльності використовують презентації, доповіді перед віртуальною аудиторією. Що в свою чергу змушує викладача та студента адаптуватися до такої незвичної роботи та вдосконалювати свої вміння у володінні необхідними програмами.

Змішане навчання використовується в коледжі для різних академічних курсів і дисциплін. До аудиторних занять додаються онлайн-опитування, інтерактивні вправи, відео- та аудіоматеріали.

Так, студенти-правники третього курсу почали вивчати дисципліну «Організація роботи з кадрами», а саме: кадрова політика, кадрова служба – інструмент організації кадрової політики, кадрове планування в організаціях, організація набору та відбору персоналу тощо.

Під час вивчення дисципліни «Організація роботи з кадрами» студенти спільно із викладачем правових дисциплін Бісік Світланою Гаврилівною організували онлайн-конференцію на тему «Методи підбору кадрів». Під час обговорень майбутні фахівці представляли одногрупникам стандартні та нетрадиційні методи підбору кадрів, проявивши свої творчі здібності та підготувавши цікаві завдання та запитання. Студенти 431 групи прийняли активну участь, висловлюючи свої думки по представленим методам, вступали в дискусії з метою знайти правильне рішення, володіли професійною аргументацією. Загалом, зустріч була досить плідною.

Необхідно згадати, що на дистанційному навчанні студентам було запропоновано пройти додаткові освітні курси, а саме:

- «Виборець» - курс, в якому розповідалося про виборчий процес органів місцевого самоврядування на 2020 рік.
- «Вступ до конституційного права» - курс по поглибленню знань з

конституційного права, в якому висвітлювався розвиток конституційних процесів різних держав.

- «Побутові відходи – дій зараз» - курс по ознайомленню зі станом сьогоденішнього навколишнього середовища та шляхами вирішення екологічних проблем.

По завершенню курсів студенти отримували сертифікати про успішне проходження курсу.

Під час практичного заняття фахівчиня Сумського місцевого центру з надання БВПД Сайко Людмила ознайомила студентів за спеціальністю «Право» з порядком ведення трудових книжок, як відбувається процес працевлаштування працівника, а також про такий зручний та доступний документ як електронна трудова книжка.

Майбутні юристи отримали знання: як відбуватиметься перехід на Е-книжки, хто та коли буде вносити інформацію до трудової книжки, чи має право працівник, який є власником, редагувати документ, яка доля чекає паперові трудові книжки.

Така інформація від юриста-практика стане у нагоді як у професійній трудовій діяльності, так і при працевлаштуванні.

Також студенти змогли зустрітися онлайн з адвокатом Пилипенко О.С., яка розповіла про програму відновного правосуддя, про приклади її успішної реалізації. Під час зустрічі обговорені особливості діяльності адвоката, можливості для розвитку та реалізації майбутніх фахівців, зокрема, участь у проекті "Волонтер БПД", Раді молодих юристів.

Під час вивчення правових дисциплін віртуальне навчальне середовище «Moodle» допомагає студентам отримати доступ до навчальних матеріалів у будь-який час і в будь-якому місці.

У віртуальному навчальному середовищі «Moodle» подаються покликання на літературні джерела, електронні бібліотеки та на джерела інформації в мережі Інтернет, що давало змогу студентів поглибити інші знання. Електронна навчальна середовище значно перевершує інформаційні можливості друкованих носіїв, активізує й індивідуалізує роботу студентів, сприяє ефективному контролю знань.

Можливість використання електронних підручників, лекцій, які орієнтовані насамперед на самостійну роботу студентів. Вони містять необхідну навчальну інформацію, що уможлиблює студентів легко використовувати їх під час підготовки, зокрема для семінарських і практичних занять з правових дисциплін. Також сприяє виробленню умінь і навичок застосування теоретичних знань із прикладами виконання завдань і аналізом найтипівіших помилок, які можуть виникнути в процесі засвоєння правових дисциплін.

Отже освітній процес майбутніх юристів, без сумніву, повинен здійснюватися з урахуванням можливостей сучасних технологій навчання та орієнтуватися на формування в них освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань та швидкої адаптації до змін у професійній діяльності.

Щоб підвищити якість та інтенсивність освітнього процесу майбутніх юристів, було органічно поєднано інноваційні методи із класичними, традиційними, проводиться комбінування різних засобів щодо кожної правової дисципліни та кожного заняття залежно від їхньої мети, призначення, специфіки.

Вдосконалення змішаного навчання щодо фахової підготовки юристів є надзвичайно важливою освітньою проблемою, яка має розв'язуватися з урахуванням сучасних суспільних потреб, найкращого вітчизняного та зарубіжного освітнього досвіду використання дистанційного навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Криштанович М.Ф. Теоретико-методологічна основа забезпечення дистанційного навчання студентів-правників // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2020/68/part_2/11.
2. Положення про дистанційне навчання від 30 квітня 2013 р. № 703/23235, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466. Редакція від 16.10.2020 [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>
3. . Філіпенко Т.В., Мердова О.М. Інтернеттехнології в дистанційному навчанні як інноваційна форма юридичної освіти. Бізнес-Інформ. 2012. № 8. С. 253–255

СЕКЦІЯ ПРОБЛЕМИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Шестернін Артем

студент III курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», koledgsnau@ukr.net

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Поширення в світі вірусу COVID-19, поставило світ перед новими завданнями, вимогами, потребами, з якими людство так глобально ще не зіштовхувалося. Не залишилося жодної сфери, на яку б не поширилися зміни. Максимальна світова консолідація у вирішенні соціальних та побутових потреб населення зросла ще більше. Першочерговим постало питання збереження життя на здоров'я людства. З цього виникли питання організації діяльності людини в усіх сферах таким чином, щоб забезпечити це право. Алеж, така ситуація не припинила інших прав та потреб людини, тому весь світ вимушений пристосовуватися до нових форм організації своєї діяльності, однією з яких стала дистанційна освіта. Традиційно, найбільш уразливі категорії населення опинилися уразливі й перед нововведеннями, пов'язаними із переходом на дистанційну форму освіти.

Право на освіту є невід'ємним конституційним правом людини і громадянина в Україні. Україна, як демократична, правова, соціальна держава, як держава, яка є активним членом міжнародної спільноти, в умовах стрімкої європейської інтеграції систематично здійснює впровадження різних заходів забезпечення прав людини і громадянина, в тому числі й у сфері освіти без дискримінації, застосовуючи усі можливі альтернативні способи її забезпечення.

Концентрованим відображенням успішності суспільства, соціальної захищеності та рівня і якості здоров'я підростаючого покоління є рівень інвалідності дітей. Він найбільш яскраво ілюструє зниження у дітей функціональних можливостей організму, реакцій пристосування і захисту. Питання дитячої інвалідності стають все актуальнішими в умовах стрімкого зростання проблем соціального розвитку, розбалансованості міжособистісних стосунків, тривалих військових дій на сході України і показують необхідність пошуку рішень як медичного, так і соціального характеру, на якісно новому рівні. Дитяча інвалідність є однією з найактуальніших проблем не тільки в педіатрії, але й в соціальній програмі суспільства [2].

В рамках міжнародної співпраці та взятих на себе зобов'язань у грудні 2009 року нашою державою було ратифіковано Конвенцію ООН про права осіб з інвалідністю та Факультативний протокол до неї. Україна взяла на себе обов'язок вжити усіх можливих заходів у сфері реабілітації осіб з інвалідністю та заходів щодо надання особам з інвалідністю можливостей для досягнення і збереження максимальної незалежності, реалізації фізичних, розумових, соціальних та професійних здібностей і повного залучення до усіх аспектів життя суспільства шляхом зміцнення та розширення комплексних реабілітаційних послуг та програм

За даними Міністерства освіти і науки України, в нашій державі станом на початок 2020 року в інклюзивних класах навчається 19345 учнів з особливими освітніми потребами. Ця цифра у сім раз перевищує середній показник за останні 5 років. Для забезпечення права на освіту для вказаних осіб в Україні близько 35% закладів загальної середньої освіти організовують інклюзивне навчання, для реалізації якого створено понад 13782 інклюзивні класи. Також із 2019/2020 навчального року інклюзивне навчання запроваджено в закладах професійної, професійно-технічної та вищої освіти, де інклюзивно навчаються 1312 здобувачів освіти з особливими освітніми потребами [3].

Інклюзивне навчання є способом організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої освіти, яке організовується за інституційною (денною або вечірньою) формою здобуття освіти та передбачає включення дитини з особливими освітніми потребами до освітнього процесу спільно з іншими учнями класу. Організація такого навчання з наданням психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872 (із змінами).

За даними Міністерства освіти і науки України основними заходами за 2019 рік стали забезпечення створення додаткових інклюзивно-ресурсних центрів, їх оснащення; запроваджено сучасну методику для комплексної психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей; збільшено кількість навчання психологів за кошти державного бюджету та проведено підготовку «тренерів для тренерів» щодо використання комплексів психолого-педагогічної оцінки розвитку дітей; з метою діджиталізації послуг забезпечено функціонування системи автоматизації роботи інклюзивно-ресурсних центрів; забезпечено проведення тестування ЗНО з окремих навчальних предметів шрифтом Брайля для здобувачів освіти з порушеннями зору тощо.

Починаючи з 1 червня 2020 року роботу ІРЦ було відновлено в зв'язку з послабленням протиепідемічних заходів відповідно до постанови КМУ від 20.05.2020 № 392. За умови сприятливої епідеміологічної ситуації (встановлення «зеленого», «жовтого» та «помаранчевого» рівнів епідемічної небезпеки у конкретному регіоні) ІРЦ продовжують надавати послуги у звичайному режимі, дотримуючись при цьому протиепідеміологічних заходів, зокрема, таких як:

- систематичне провітрювання приміщень, де проводяться заняття;
- проведення температурного скринінгу усіх працівників ІРЦ, запобігання допущення до роботи тих працівників, у яких виявлено температуру тіла 37,2°C і вище або ознаки респіраторних захворювань, своєчасна самоізоляція таких осіб та контактних з нею груп осіб;
- уникнення близького контакту фахівців ІРЦ та дитини, за потреби - батьки дитини можуть допомагати в організації обстеження (виконуючи вказівки фахівців інклюзивно-ресурсного центру, подавати необхідні для оцінки матеріали дитині для уникнення близького контакту фахівців та обстежуваного);
- в закладах освіти забезпечено облаштування місць для обробки рук;
- застосовано ряд обмежень щодо одночасного руху відвідувачів, за допомогою змін в графіку роботи окремих груп, що знижує рівень скупчення людей в місцях їх потенційного скупчення;
- обов'язкове користування медичними масками та захисними екранами, у разі потреби одноразовими рукавичками;
- систематична обробка приміщень, робочих поверхонь, провітрювання, обробка матеріалів тощо [4].

В Україні, ситуація із забезпеченням інклюзивної освіти дистанційно також зіштовхнулася із сукупністю проблем, таких як недостатнє її фінансування, нестача матеріально-технічної бази тощо. За даними дослідження Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні лише 15% дітей з інвалідністю мають доступ до інклюзивної освіти. Інші 85% осіб навчаються вдома, або відвідують спеціальні заклади, чи не мають доступ до навчання взагалі через непристосованість закладів освіти до їхніх освітніх потреб. Це відбувається через недостатній рівень підготовки персоналу,

фізичну недоступність шкіл та навчальних приміщень, відсутність багатьох спеціальних послуг, доступних дітям з інвалідністю [1].

Світова пандемія поставила дуже багато питань перед урядами багатьох держав і охопила буквально всі сфери життєдіяльності суспільства. Не виключенням стала і система освіти. Найбільш вразливою сферою освіти стало забезпечення потреб осіб з особливими освітніми потребами в умовах пандемії, карантинних обмежень, переходу на дистанційну форму навчання, навчання вдома. Урядом нашої держави спільно з Міністерством освіти і науки було вжито ряд заходів по забезпеченню освітніх послуг для осіб з особливими освітніми потребами. Але, як показує практика, наша держава традиційно зіштовхнулася з рядом фінансових проблем забезпечення даного процесу, недостатністю його фінансування, низькою матеріально-технічною базою забезпечення інклюзивної освіти, низьким рівнем діджиталізації інклюзивної освіти. Вимогою міжнародних урядових організацій до нашої держави є максимально ефективно забезпечення інклюзивної освіти в Україні, за будь-яких умов, карантинних чи інших обмежень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Освітній портал: Більшість дітей з ООП не мають доступу до навчання в умовах пандемії. URL: <https://op.ua/news/osvita-v-ukraini/bil-shist-ditey-z-oor-ne-mayut-dostupu-do-navchannya-v-umovah-pandemiyi>.
2. Стан здоров'я дітей 0–17 років включно за 2015 рік (аналітично-статистичний довідник) / Центр медичної статистики МОЗ України. К., 2016.
3. Статистичні дані Міністерства освіти і науки України. Офіційний сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/statistichni-dani#:~:text=>
4. Щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році: Інструктивно-методичні рекомендації Додаток до листа Міністерства освіти і науки України від 31 серпня 2020 р. № 1/9-495.

Майорова Ірина Вікторівна

викладач-методист, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,

irinasulak3@gmail.com

Карпенко Вікторія

студентка III курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,

koledgsnau@ukr.net

ІНКЛЮЗІЯ НЕ ВАДА, А ОСОБЛИВІСТЬ

Відомо, що інклюзія (від англ. inclusion – включення) – процес збільшення ступеня участі всіх громадян в соціумі, і насамперед тих, що мають труднощі у фізичному розвитку. Він передбачає розробку і застосування таких конкретних рішень, які зможуть дозволити кожній людині рівноправно брати участь в академічному і суспільному житті. Термін «інклюзія» має відмінності

від термінів «інтеграція» та «сегрегація». При інклюзії всі зацікавлені сторони повинні брати активну участь для отримання бажаного результату.

Міжнародні стандарти в галузі прав людини ґрунтуються на ідеї участі кожної особи в суспільному житті на засадах рівності й без дискримінації. Поширення в Україні процесу інклюзивного навчання дітей з обмеженими можливостями фізичного та(або) психічного здоров'я є не лише відображенням часу, але й представляє собою ще один крок до забезпечення повної реалізації прав дітей з особливими потребами на якісну освіту.

Подальша державна політика стосовно навчання дітей-інвалідів окремо від здорових, створення будинків-інтернатів, ізольованих від суспільства, спеціалізованих виробництв для організації праці інвалідів сформували в середині 60-х років ставлення до інвалідів як до вигнанців. Не маючи змоги брати участі в суспільному виробництві, утримувати себе і свою сім'ю, здобути достатній рівень освіти, соціальний прошарок громадян, «засуджених» до інвалідності, став тягарем для суспільства, а самі інваліди опинилися в складних медичних, соціальних та економічних умовах.

Реальністю є те, що діти, які закінчують інтернати чи навчаються вдома, мають дуже серйозні проблеми із соціалізацією. Нерідко вони не впевнені в собі, несамотійні, у них відсутні соціальні компетенції, їм складно реалізувати себе, отримати вищу чи спеціальну освіту, працевлаштуватися тощо.

На думку Н. Софій та Ю. Найді, інклюзія передбачає, що дитина з раннього віку знаходиться в соціумі, вчиться виживати. У дітей є можливості для налагодження дружніх стосунків зі здоровими ровесниками й участі у громадському житті. З іншого боку, здорові діти, які навчаються з першого класу з дітьми з особливими потребами, в дорослому віці по-іншому ставляться до людей з обмеженими фізичними можливостями: вже не з жалістю чи презирством, а нарівні, вчать природно сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, налагоджувати й підтримувати дружні стосунки з людьми, які відрізняються від них [1, с. 18].

Аналіз зарубіжного досвіду впровадження інтегрованого та інклюзивного навчання дітей з інвалідністю доводить, що провідна роль у цьому процесі належить державі, при цьому політика держави відносно осіб з інвалідністю будується на рівноправності та гарантіях спеціальних прав для забезпечення їх життєдіяльності.

Змушені констатувати, що на сьогодні в Україні немає належної системи обліку дітей з фізичними та(або) розумовими вадами і дітей з обмеженими можливостями за станом здоров'я. За словами експертів, реальні дані про чисельність дітей з фізичними та(або) розумовими вадами практично відсутні[2].

Оскільки дошкільна освіта – це основа освіти в цілому, у сфері дошкільної освіти в нашій державі застосовується багато нововведень різного характеру, різних напрямків та різної значимості. Вводяться новинки в організацію, зміст, методiku та технологію навчання.

Право на освіту гарантується Конституцією України, Законом України «Про освіту» та іншими нормативними актами України. Відповідно до

Конституції в Україні, обов'язковою є загальна і середня освіта. Однак реальні можливості отримати середню освіту для дітей з інвалідністю є обмеженими.

Професійне навчання для інвалідів – це підвищення їхнього соціального статусу та можливість підвищення рівня доходів, розвиток навичок та вміння працювати. Для суспільства професійне навчання інвалідів – це зниження напруженості на ринку праці, підвищення суспільної продуктивності, розв'язання соціальних проблем інвалідів.

На думку Н. Коваленко, основна мета професійного навчання інвалідів – інтеграція їх у суспільство. Однак відносно осіб з інвалідністю в Україні тут також порушуються принципи доступності для кожного громадянина усіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою; рівності умов кожної людини для повної реалізації її здібностей, таланту, всебічного розвитку, гуманізму, демократизму.

Реальністю є те, що окремі категорії осіб з інвалідністю мають можливість здобувати освіту лише в умовах спеціальних навчальних закладів. Водночас практика свідчить, що ці заклади не забезпечують підготовки осіб з інвалідністю на рівні, що гарантував би їм конкурентоспроможність, а деякі з них готують фахівців, які є заздалегідь незатребуваними на ринку праці.

Побудова ефективної системи інклюзивної освіти в Україні можлива на основі взаємодії різних факторів, насамперед посилення фінансування освіти, удосконалення її нормативно-правового забезпечення, поліпшення методичного та кадрового забезпечення інклюзивної освіти. Найбільш суттєвими організаційними та економічними важелями макро-, мезо- та макrorівнів, здатними активізувати розвиток інклюзивної освіти, на наш погляд, є наступні.

По перше, законодавчі норми щодо навчання дітей з особливими навчальними потребами доцільно інтегрувати в існуюче освітнє законодавство.

По друге, позиція та ініціатива регіональних органів влади (поряд з чинниками макроекономічного впливу) сьогодні істотно впливають на стан розвитку інклюзивної освіти. Місцеві органи самоврядування повинні усвідомити важливу роль освіти в цілому та інклюзивної зокрема, бути зацікавленими в активній підтримці соціально-економічного розвитку їхньої території, пошуках джерел для стимулювання педагогічної та наукової творчості. Саме на рівні регіонів може вирішуватися чимало питань, пов'язаних з піднесенням освіти, стимулюванням соціально-економічних процесів.

Тому на регіональному рівні доцільно провести широку просвітницьку кампанію, яка б дозволила інформувати суспільство про необхідність і важливість інклюзії; проводити спеціальну роботу для формування в суспільстві толерантності по відношенню до дітей з особливими потребами.

На мікроекономічному рівні відбувається реалізація визначених державою та регіональними органами влади підходів до сприяння розвитку

інклюзивної освіти. Тут важливими важелями є використання можливостей колективно-договірного регулювання соціально-трудових відносин з метою створення матеріальних стимулів для педагогів, які працюють з дітьми з особливими потребами; застосування новітніх технологій навчання для дітей з особливими потребами; інформування колективу навчального закладу про успіхи його працівників у процесі впровадження інклюзивної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Софій Н.З., Найда Ю.М. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти / Інклюзивна школа: особливості організації та управління : [навч.-метод. посіб.] / [А.А. Колупаєва, Ю.М. Найда, Н.З. Софій та ін.] ; за заг. ред. Л.І. Даниленко. – К., 2007. – 128 с.

2. Українське товариство глухих [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.utog.org>.

3. Коваленко Н. Щороку кількість сліпих у світі зростає / Н. Коваленко, Н. Шерстюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://health.unian.ua/country/152529-schoroku-kilkist-slipih-usviti-zrostaе.html>.

СЕКЦІЯ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Шестерніна Наталія Петрівна

заступник директора Сумського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, sh.natalia22@ukr.net

ПРАВО ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Україна все ще знаходиться в активній стадії процесу євроінтеграції, щороку приближуючись до світової спільноти, відвойовує свій авторитет на міжнародній арені. Здається, немає сфери суспільних відносин, яка б не зазнала змін, під впливом процесів інтеграції. Окремі зміни в розвиток освіти було внесено кардинальним викликом, з яким зіштовхнувся весь світ – це пандемія, спричинена поширенням вірусу COVID-19. В світі ще більше стала популярна дистанційна освіта, онлайн-навчання. Навіть провідні університети світу відкрили доступ до своїх онлайн курсів. Це випереджений, але такий новітній та прогресивний крок в галузі освіти. Однак, на фоні цього постає питання, як бути з найбільш вразливими категоріями населення. В світі все ще високий рівень бідності, існує багато військово-збройних конфліктів, а також зростає чисельність людей з особливими потребами.

В Україні суттєві зміни в розвиток освіти внесено Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. Мова йде про абсолютно нові стандарти змісту загальної середньої освіти, в умовах орієнтації на особистісний підхід до навчання.

Загалом модернізація вітчизняної системи середньої освіти це пряме відображення соціально-економічних перетворень, впровадження освітніх

інновацій, формування сучасної світоглядної моделі освіти, орієнтованої на європейський досвід. Базовою концепцією зазначеної модернізації є цілісний підхід до забезпечення можливостей для кожної людини, і перш за все, передбачає рівний доступ дітей з особливими потребами до здобуття якісної освіти.

Правове регулювання інклюзивної освіти в Україні забезпечено нормами Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2011 р. № 872.

Згідно зі статтею 20 Закону України «Про освіту» інклюзивні або спеціальні класи утворюються в обов'язковому порядку на підставі заяви батьків дитини з особливими освітніми потребами, до якої обов'язково додається висновок інклюзивно-ресурсного центру та, за потреби, інші документи, визначені Порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти (наказ МОН від 16.04.2018 № 367, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 р. за № 564/32016).

Тобто, особливу увагу дійсно приділено інклюзивній освіті, як способу організації освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами, в закладах загальної середньої освіти, з організацією за денною або вечірньою формами здобуття освіти та зі включенням дитини з особливими потребами до освітнього процесу з іншими учасниками навчального процесу.

Якщо в класі закладу середньої освіти навчається хоча б одна або дві і більше дитини з особливими потребами, такий клас вважається інклюзивним. При цьому, коли ми звертали увагу на особистісно орієнтований навчальний процес та освіту, то мова йде про індивідуальну програму розвитку кожного учня з особливими потребами, адаптацію та модифікацію навчального процесу асистентом вчителя, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, забезпечення особи-учня спеціальними засобами корекції психофізичного розвитку. Основою забезпечення інклюзивної освіти є її абсолютно індивідуальний підхід, за чітко визначеними програмами, підручниками, методичними підходами в організації такої форми освіти.

Загострення ситуації із забезпеченням інклюзивної освіти в Україні відбулося в період пандемії та вимушеного переходу на дистанційну форму навчання, за даними міжнародних інституцій, в Україні лише 15% дітей з інвалідністю мали змогу навчатися в умовах карантину, решта були технічно позбавлені цієї можливості, що викликало велике занепокоєння у міжнародній спільноті, тому перед Урядом нашої держави стоїть завдання забезпечення цих можливостей.

Як справедливо відзначає Шевців З. М., для подальшої модернізації інклюзивної освіти, необхідно забезпечити й іншу сторону – професійного педагога у цій сфері, для вирішення проблеми професійної підготовки вчителя початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі необхідно цілеспрямовано та системно готувати педагогів-фахівців до організації

інклюзивного навчання в загальноосвітній школі, забезпечуючи розвиток у них соціально-педагогічної компетентності застосування інноваційних форм і методів навчання, інтенсивних методичних прийомів розвитку когнітивної, емоційної та конативної сфер інклюзивного школяра. Оскільки організація інклюзивних класів у загальноосвітніх навчальних закладах свідчить про здійснення перших кроків модернізації освіти в Україні в контексті створення єдиної загальноосвітньої школи, вважаємо, що проблема професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі у вищому педагогічному навчальному закладі потребує подальшого вивчення [1, с. 14].

За роки незалежності Україна активно долучилася до запровадження в національну систему інклюзивної освіти, з урахуванням міжнародного досвіду, наша держава забезпечила належне правове регулювання у сфері інклюзивної освіти. Однак, на сьогодні модернізації потребує не лише інклюзивна освіта загальної середньої освіти, а й освіти у закладах професійної, технічної та вищої освіти. Більше того, окрім правового забезпечення, Україна дуже потребує методичного та матеріало-ресурсного забезпечення, тому що дійсно не вистачає засобів забезпечення інклюзивної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шевців З. М. Вплив законодавчої бази інклюзивної освіти на підготовку майбутнього вчителя до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу. Електронне наукове фахове видання «Народна освіта». Вип. № 2 (32). 2017. С. 10-16.

Єфременко Оксана Анатоліївна

викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», efremenkooksanasnay@gmail.com

Трипольська Яна Олександрівна

викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», tripol_jana_sumy@ukr.net

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

В умовах пандемії сучасні заклади освіти змушені апелювати до дистанційних он-лайн методів навчання. Адже це дозволяє уникнути скупчення здобувачів освіти і в той же час надати якісні освітні послуги.

Сьогоднішня система освіти зазнає докорінних цифрових змін і відповідає світовим тенденціям цифрового розвитку для успішної реалізації кожною людиною свого потенціалу. На сьогодні дедалі більше професій потребують набуття високого рівня цифрових компетентностей і володіння новітніми технологіями. Ця потреба також поглиблена наслідками пандемії коронавірусу COVID-19, яка загострила проблему розвитку та опанування технологіями в системі освіти задля забезпечення прав людей на якісну освіту.

Цифрова трансформація є великим викликом і водночас великим шансом для українських закладів освіти.

Традиційна модель закладу освіти не може конкурувати з викликами, що стоять перед вищою освітою: навчання впродовж життя, мобільність і розвиток інтернаціоналізації, гнучкість навчальних програм, впровадження ІТ-складника в навчальні програми та наукові студії, креативне навчання, компетенції ХХІ століття, електронна наука тощо. Тому, одним із основних завдань сьогодення є забезпечення цифрової трансформації, яка буде відповідати вимогам та можливостям ринку, реалізує інтеграцію з глобальним інформаційним відкритим освітнім простором, який передбачає вільний доступ усіх учасників до світових цифрових ресурсів, задоволення освітніх потреб студентів в цифрових продуктах, а також ефективну е-комунікацію та е-співпрацю усіх учасників освітнього процесу[2].

«Цифрова» компетентність (або «цифрова» грамотність) визнана ЄС однією із 8 визначальних компетенцій для повноцінного життя та діяльності. У 2016 році ЄС представив оновлений фреймворк Digital Competence, що складається з 5 основних блоків компетенцій: інформаційна грамотність та грамотність щодо роботи з даними, комунікація та взаємодія, цифровий контент, безпека, вирішення проблем. На сьогодні в Україні не створено чіткого системного бачення та стратегії «цифровізації» освіти.

Стрімке розповсюдження «цифрових» технологій робить цифрові компетенції громадян ключовими серед інших навичок. Так, «цифровізація» та багатоплатформність у даний час є головними трендами на загальному ринку праці. Іншими словами, вміння працювати із «цифровими» технологіями поступово стає постійним та необхідним для більшості спеціалізацій. Кількість робочих місць в Україні, що вимагають принаймні базового розуміння інформаційних та комунікаційних технологій, стрімко збільшується. Унікальність цифрових навичок полягає в тому, що завдяки їм громадяни можуть ефективніше набувати компетенцій в багатьох інших сферах.

Україна повинна просуватися вперед із сучасною національною програмою навчання загальним та професійним діджитал компетенціям та навичкам як ключовим компонентам «цифрової» економіки. Враховуючи невідворотність подальшої «цифровізації» як глобального та національного явища, при впровадженні реформ в освіті слід враховувати потреби розвитку «цифрової» економіки, креативного та інноваційного підприємництва, наукових можливостей та інших викликів України та світу. Освіта має бути головною економічною стратегією України в умовах переходу на інноваційну економіку, оскільки формування конкурентоспроможної особистості сприятиме якісно новому рівню розвитку як окремої людини, так і суспільства в цілому[1].

Для ефективного формування та реалізації державної політики у сфері освіти і науки, прийняття управлінських рішень будь-якого рівня необхідна

аналітична, статистична інформація. Відтак, функціонування цілісної системи збору, обробки та передачі інформації є необхідною основою системного підходу до вирішення проблем та поставлення задач. Відсутність інтегрованості державних реєстрів у сфері освіти і науки, інструментів обліку дітей на місцях призводить до дублювання даних, неефективного використання кадрових ресурсів, унеможливлення обміну даними міжрізними базами, зайвої бюрократизації процесів. Відтак, недостовірність даних в державних реєстрах унеможливорює прогнозування та оцінку ризиків результатів впроваджених політик. Тому цифрова трансформація освіти і науки передбачає, зокрема, трансформацію процесів збору, обробки та передачі інформації, а також доступу до актуальних статистичних даних для всіх зацікавлених сторін.

Рівень проникнення технологій в навчальний процес по всьому світу росте. Комп'ютери, інтернет і мобільні пристрої використовуються повсюдно - для підвищення мобільності студентів і розширення охоплення аудиторії. Нові рішення дозволяють персоналізувати сам процес навчання, підлаштовуючи програму під індивідуальні потреби студентів. Якщо якась технологія дозволить студентам дізнатися більше, запам'ятати краще, застосовувати з більшою користю, її впроваджувати варто, навіть якщо для цього доведеться кардинально змінити навчальний процес. Також, важлива зміна, яка привносить технології, - можливість контролювати процес навчання, щоб гарантувати якість і результат. Контроль і постійне підстроювання навчального процесу під студента роблять навчання більш ефективним, а результат – передбачуваним.

Ефективне використання інформаційних технологій допоможе вдосконалити процес навчання, підвищити якість систем управління, посилити міжнародне співробітництво

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цифрова економіка. Як ми будемо жити в еру digital?[електронний ресурс] // EasyPay. –Режим доступу: <http://blog.easypay.ua/uk/tsifrova-ekonomika-yak-mi-budemo-zhiti-v-erudigital>
2. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні (затверджено Постановою МОН України 20 грудня 2000 р.) Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/OO.html>

СЕКЦІЯ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ, ЕКОНОМІКИ, ФІНАНСІВ ТА ПРАВА В СИСТЕМІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Гриценко Вікторія Леонідівна

*Кандидат економічних наук, завідувачка обліково-фінансових та
економічних дисциплін ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ»,
vicagritsenko@gmail.com*

МОЖЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В MOODLE

Нинішнє студентство все частіше здобуває знання у дистанційному режимі через ряд факторів: розвиток інноваційного навчання, інформаційних цифрових технологій, розширення доступу в мережі Інтернет до сучасних баз даних та можливість доступу до найкращих лекцій в світі тощо. Найбільший тиск на необхідність переходу в онлайн режим навчання здійснив оголошений карантин через Covid19.

У зв'язку з цим є потреба представлення навчального контенту для дистанційного навчання з урахуванням потреб у спілкуванні між учасниками цього процесу. На необхідності вдосконалення підходів до навчання бухгалтерів також зазначає в своєму дослідженні Бурко К.В. [1].

Інноваційні технології в освітянському середовищі Скрипник М.І., Матюха М.М. [2] розкривають як запровадження у навчальному процесі нових перспективних шляхів підготовки фахівців із застосуванням сучасної бази знань та врахуванням розвитку та доступності технічних можливостей працівникам освіти та студентам.

У ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ» поряд із традиційними технологіями навчання ефективно використовується підхід у навчанні, який передбачає дистанційне навчання з використанням такої технічної платформи як Moodle.

Вибір цієї системи був зроблений ще 10 років тому і за цей час набуто значного досвіду її використання: здійснені налаштування, які дозволяють пристосувати кожен курс під особливості конкретної дисципліни, вимоги викладача, потреби студента, який зможе самостійно побудувати зручну траєкторію навчання. Крім того, оновлення даної платформи за допомогою плагіна H5P для MOODLE дозволяють подавати навчальний матеріал таким чином, щоб з ним можна було «спілкуватись»: у вигляді інтерактивних презентацій, інтерактивних відео, інтерактивних завдань-ігор тощо. Це значно покращило можливості різноманітності подачі навчального матеріалу та залучення самих здобувачів освіти до активних дій з контентом.

Розглянемо можливості організації навчання у системі управління навчанням Moodle на прикладі курсу «Фінансовий облік».

H5P.org – це зручний та досить простий конструктор, в якому є можливість обрати будь-який наявний шаблон для створення інтерактивного контенту[3]. На рис.1. продемонстровано даний елемент в курсі Moodle ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ». Зручно використовувати H5P для

створення різноманітного мультимедійного навчального контенту.

Одним із завдань обліку є знання плану рахунків. Для розвитку пам'яті в коледжі використовуємо гру Мемогу (рис.2).

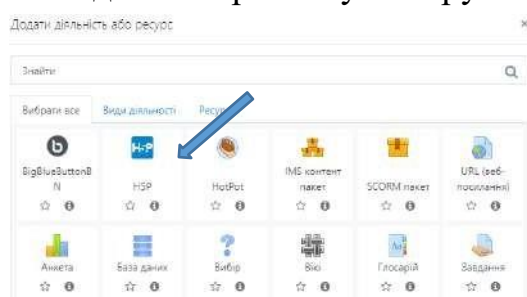


Рис. 1. Створення шаблону H5P.org



Рис. 2. Гра на запам'ятовування

Мультимедіа це взаємодія візуальних і аудіо ефектів під керуванням інтерактивного програмного забезпечення. Поєднання звуку, руху, образу і тексту створює нове за своїми можливостями освітнє середовище для збільшення ступеню залучення учнів до процесу навчання.

Для подання нового матеріалу поряд із перевіркою засвоєння знань одразу після проведення оцінювання використовуємо такі види мультимедіа як Course Presentation та Interactive Video [4].

Course Presentation – тип контенту, який включає в себе інші види завдань. Зокрема до звичних користувачеві слайдів презентації є можливість додати питання різного типу, завдання з перетягуванням об'єктів. На останньому слайді будуть відображатися результати завдань, які виконав студент на попередніх слайдах (рис. 3).



Рис.3. Інтерактивна презентація (з різноманітними інтерактивними вправами)

Interactive Video – відеоконтент, до якого є можливість включати інші мультимедіа, зображення, посилання або запитання під час перегляду відео студентом. До нього вбудовані елементи управління для зупинки відео під час відповідей на запитання чи виконання інших дій. Сервіс дає можливість завантаження файлу з комп'ютера або за допомогою URL з відеохостингу, після чого можна додати інші типи вмісту H5P (рис.4.).

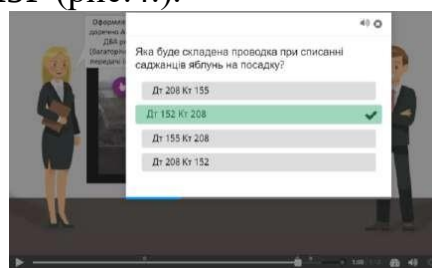


Рис.4. Інтерактивне відео з тестовими запитаннями

Використання медіа призначене для кращого унаочнення та візуалізації навчального матеріалу. Такі інтерактивні елементи, як тести та завдання із вкладеною відповіддю призначені для активізації діяльності студентів, а також виступають як засоби контролю та самоконтролю.

Використовуючи мультимедіа викладач може провести оцінювання успішності студентів за допомогою нової, більш ефективної, на нашу думку, форми, зробити його більш повним, цікавим і наближеним до тематики, що вивчається, а його проведення легшим і цікавішим.

Результати оцінювання користувачів доступні через журнал оцінок MOODLE.

Отже, можна зробити висновок, що вдосконалення інтерактивних методів і засобів дистанційного навчання, є необхідною, але не достатньою умовою. Відбір методів, засобів і форм повинен здійснюватися з метою реалізації мети навчання. Відповідно інноваційні технології навчання мають сприяти готовності до сприйняття нових знань, переорієнтації та постійного удосконалення фахових знань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурко К.В. Інноваційні технології навчання у підготовці фахівців з бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]/ К.В. Бурко. // Ефективна економіка. – URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/161.pdf
2. Скрипник М.І., Матюха М.М. Інноваційна підготовка фахівців з обліку та аудиту в умовах використання сучасних інформаційних технологій[Електронний ресурс]/ М.І. Скрипник, М.М. Матюха // . – URL : <https://knutd.edu.ua/publications/pdf/Visnyk/2014/Scripnik20150507.pdf>
3. H5P.org [Електронний ресурс]. – URL : <https://h5p.org/>
4. Сайт Moodle ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ». – URL : <http://moodle.collegesnau.com/>

Шабалдас Тетяна Миколаївна

викладач вищої категорії, заступник директора з виховної роботи, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,
tanyakoledg@gmail.com

ОСНОВНІ АСПЕКТИ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ СТУДЕНТАМ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ У ПЕРІОД ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Постановка проблеми. Освітньо-професійна програма підготовки фахових молодших бакалаврів з економічних спеціальностей передбачає вивчення вищої математики – дисципліни, що формує загальні компетентності фахівця. Фахова компетентність, якої набувають студенти в процесі вивчення навчальної дисципліни, - це здатність використовувати математичний інструментарій для дослідження економічних процесів, розв'язання практичних завдань в сфері економіки. Це підтверджує прикладну

спрямованість вищої математики.

Результати щорічних опитувань студентів говорять про те, що більшість з них вважає дисципліну «Вища математика» складною навіть при аудиторному вивченні, і не вмотивована щодо її вивчення. Це підтверджують і результати оцінювання рівня підготовки студентів з дисципліни.

Пандемія COVID-19 призвела до суттєвих змін в освіті України та змусила у березні 2020 року заклади освіти всіх рівнів перейти на дистанційну форму навчання, скасувати державну підсумкову атестацію. Брак досвіду щодо методики викладання під час суто дистанційного навчання змусив шукати нові платформи, форми і методи; виштовхнув на поверхню проблему, коли значна частина навчального матеріалу студентом повинна опрацьовуватися самостійно. Як навчити, коли матеріал потребує не тільки візуалізації та супровідних пояснень, а й реалізації міжпредметних зв'язків та розвитку дослідницьких здібностей?

Аналіз досліджень і публікацій. Питанням формування вмінь розв'язувати прикладні задачі при вивченні математичних дисциплін в коледжах економічного профілю займалися Г.Я. Дутка, О.Г. Фомкіна, Л.І. Нічуговська, К.Є. Румянцева, Ю.М. Ткач, З.Б. Чухрай, Т.В. Думанська та інші.

Зокрема, Г.Я. Дутка зазначає, що «... в умовах професійної освіти класичні курси математики мають бути не тільки професійно зорієнтованими, а й формувати фундаментальну основу для професійних і спеціальних знань. При цьому логіка математичної науки, цілісність курсу математики має бути збережена і передана студентам. Методика викладання математичних дисциплін має поступово, залежно від рівня підготовки студентів, вводити їх у сферу застосування математики в економічному аналізі.» [1].

Проблеми і напрями дистанційного навчання розглядали В. Биков, Л. Бойко, М. Жалдак, О. Навроцький, М. Карпенко та інші. Технологіям створення дистанційних курсів, вивченню дистанційної освіти в Україні та за кордоном присвячені роботи Г. Балла, В. Кухаренко, Н. Сиротенко, О. Сороки та інших. Перспективи дистанційного навчання в закладах освіти України досліджували Д. Аттевель, К. Корсак, П. Стефаненко, Н. Буркіна, Д. Лисенко та інші.

Незважаючи на значну кількість досліджень і публікацій, друкованих джерел, присвячених методиці навчання вищої математики у період дистанційної форми навчання, не так і багато. Саме тому проблема забезпечення програмних результатів навчання з дисципліни «Вища математика» у період дистанційного навчання є актуальною.

Мета статті – охарактеризувати досвід методики викладання вищої математики у період дистанційного навчання у закладах фахової передвищої освіти, акцентувати увагу на основних проблемах методики викладання дисципліни та доцільності використання прикладних задач для досягнення програмних результатів навчання.

Виклад основного матеріалу. Долучаючись до думки З.Б. Чухрай, вважаю, що «при викладанні вищої математики існує низка проблем, серед яких зниження мотивації навчання студентів, недостатнє забезпечення

дидактичними матеріалами їхньої самостійної діяльності, різке скорочення кількості годин на вивчення математики у вищих навчальних закладах усіх рівнів акредитації» [2]. Варто зауважити, що на вивчення дисципліни «Вища математика» студентами економічних спеціальностей (071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування, 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність) у 2020-2021 навчальному році відведено 90 годин (3 кредити ECTS) - 60 годин аудиторних занять - при низькій якості математичної підготовки випускників шкіл і небажанні працювати самостійно. На досягнення програмних результатів навчання можна сподіватися, коли буде зроблено акцент на професійне спрямування та систематичне виконання завдань кожної теми дисципліни. Вища математика вивчається на 2 курсі. Паралельно йде вивчення дисциплін, що формують професійні компетентності: «Фінанси», «Статистика», «Економіка підприємства», «Фінансовий облік», «Економічний аналіз», «Підприємницька діяльність». Підготовка фахівців економічного напрямку вимагає прищеплення навичок математичного дослідження, аналізу та прогнозування прикладних процесів. Студент повинен уміти логічно і алгоритмічно мислити, формулювати економічну задачу у математичних термінах та знаходити шляхи розв'язання отриманої моделі. Наприклад, після вивчення теми «Визначники. Розв'язування систем лінійних рівнянь» крім засвоєння означень, правил та формул, студент повинен вміти розв'язувати економічні задачі виробництва - моделювати витрати ресурсів на виробництво продукції.

Приклад 1. Взуттєва фабрика випускає вироби трьох типів T_1 , T_2 , T_3 , використовуючи при цьому сировину трьох видів B_1 , B_2 , B_3 . Норми витрат кожної сировини на одну пару взуття і обсяг витрат сировини на один день задані таблицею:

Вид сировини	Норми витрат сировини на одну пару			Витрати сировини за 1 день
	T_1	T_2	T_3	
B_1	6	4	5	2400
B_2	4	3	1	1450
B_3	5	2	3	1550

Знайти щоденний обсяг випуску кожного типу взуття. [2].

Навчальних посібників, що містять довідковий матеріал, розв'язування типових прикладів і задачі до всіх розділів вищої математики відповідно до програми підготовки студентів економічних спеціальностей велика кількість. Але, як показує досвід роботи, розбирають задачі за типовими прикладами одиниці. Більшість домашні та індивідуальні роботи виконує, застосовуючи Photomath – безкоштовний додаток Android та IOS, який наведенням камери на математичну задачу видає відповідь з покроковим розв'язком, розпізнаючи не тільки друкований текст, а й рукописний.

У наказі Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 «Про затвердження положення про дистанційне навчання» визначено, що *дистанційне навчання* – це індивідуальний процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [3].

Відокремлений структурний підрозділ «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету» елементи дистанційного навчання в освітньому процесі застосовував з 2013 року. На платформі Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) створене Віртуальне навчальне середовище (ВНС), метою якого є забезпечення продуктивної навчальної діяльності. Кожен викладач в рамках обов'язкової методичної роботи повинен створити у ВНС електронний курс з дисципліни (Положення про віртуальне навчальне середовище регламентує структуру наповнення курсу).

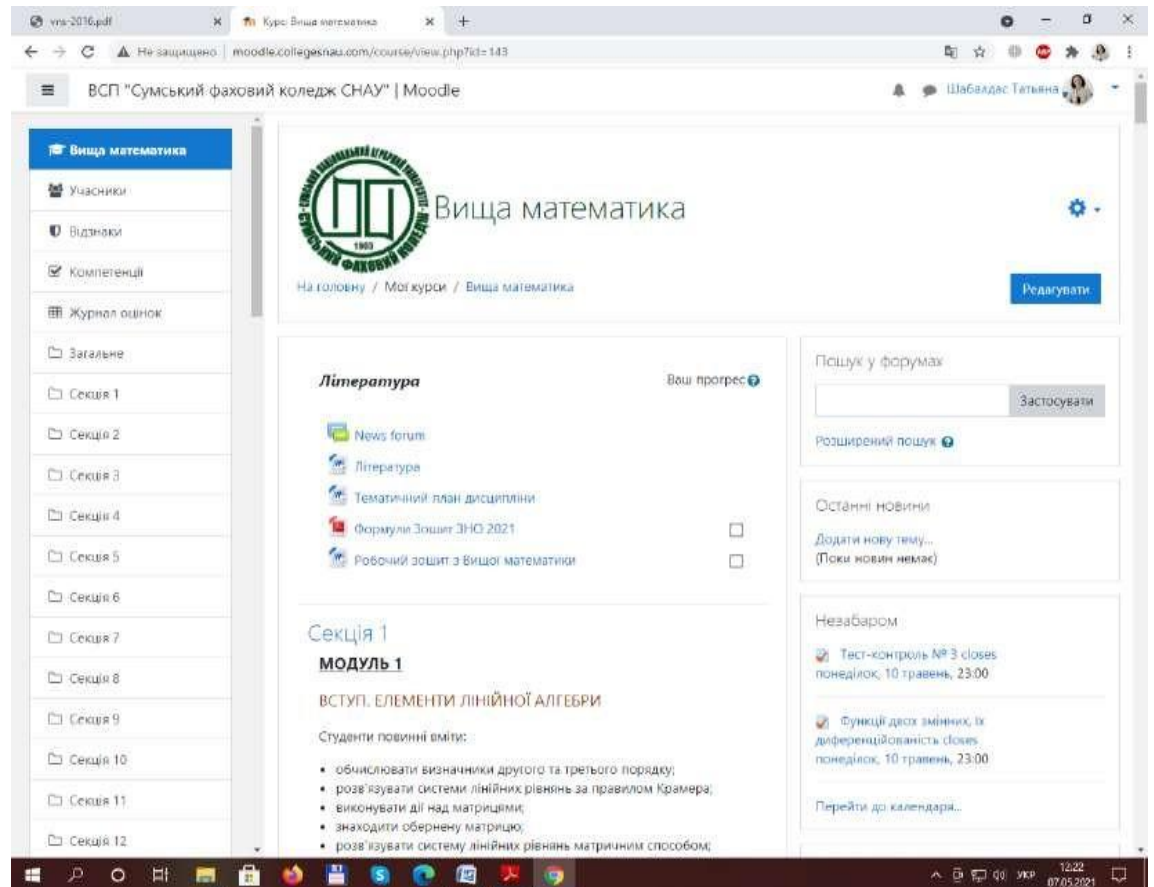


Рис.1 Сторінка дисципліни «Вища математика» у ВНС

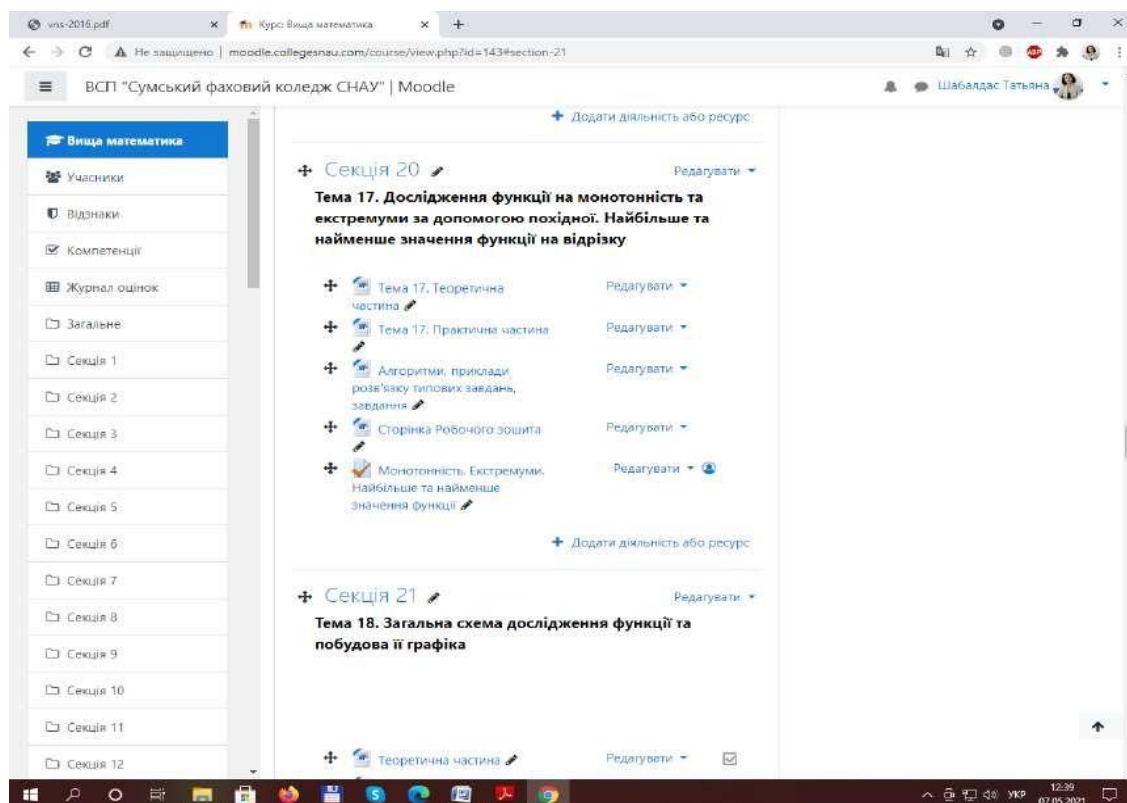


Рис.2 Сторінка наповнення теми курсу

Як видно з рисунку 2, кожна тема містить теоретичну частину (короткої логічно викладено основні означення, формули, теореми), практичну частину (завдання, які студент повинен розв'язати, з поділом на аудиторну і домашню роботу), алгоритми та приклади розв'язування типових завдань, сторінку робочого зошита з даної теми, контролюючу складову (тест, що містить як теоретичні питання, так і практичні завдання; оцінки відображаються в журналі оцінок).

Хотілося б звернути увагу на сторінку робочого зошита. Вона є тренувальною базою для студентів з низьким рівнем математичної підготовки і містить завдання шкільного курсу математики, які є підґрунтям для засвоєння конкретної теми з дисципліни «Вища математика», використовується як дидактичний матеріал для диференційованого та індивідуалізованого навчання.

Цифрові ресурси (гаджети, смартфони, ноутбуки, комп'ютери), що використовує студентська молодь у повсякденному житті, сприяють переведенню змісту освіти у цифровий формат (графічний, текстовий звуковий). Згідно результатів опитування студентів, у коледжі немає жодного студента, який би не мав хоча б один профіль у соціальних мережах. Тому реєстрацію у ВНС коледжу студенти сприймають як можливість спілкування ще в одній «соціальній мережі» і використовують її не тільки як повноцінне джерело інформації, а й для обміну інформацією та допомоги один одному у розв'язуванні завдань. Вбудований месенджер дозволяє в процесі виконання завдань задати питання і викладачу.

Під час карантину навесні 2020 року набув популярності сервіс для проведення онлайн-конференцій Zoom. Його перевагами вважаю можливість

демонстрації екрану викладача, вбудовану інтерактивну дошку, чат для повідомлень, можливість записати заняття на комп'ютер, поділ студентів на групи.

Отже, презентований досвід методики викладання вищої математики під час дистанційної форми навчання дозволяє стверджувати, що застосування сучасних інформаційних технологій є шляхом до активізації пізнавальної мотивації здобувачів фахової передвищої освіти. Використання понять фахових дисциплін, розв'язування задач економічного змісту забезпечує професійну спрямованість дисципліни «Вища математика». Електронна версія курсу дисципліни та відеозапис занять надає студентам можливість засвоювати навчальний матеріал у власному темпі, одночасно працювати з різними джерелами інформації. І особлива роль відводиться викладачу, який чітко повинен сформулювати мету і завдання навчання, детально спланувати навчальну діяльність, а потім організувати її.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дутка Г.Я. Фундаменталізація математичної освіти майбутніх економістів: монографія. Київ: УБС НБУ, 2008. 478 с.
2. Чухрай З.Б. Самостійно вивчаємо вищу математику: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації / З.Б. Чухрай. – Суми : видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2012. – 88 с.
3. Лотоцька А., Пасічник О. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації: Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna20osvita-2020.pdf>
4. Шабалдас Т.М. Робочий зошит з вищої математики. Частина II. Диференціальне та інтегральне числення. – Суми : коледж Сумського національного аграрного університету, 2014. – 49 с.

СЕКЦІЯ ПЕДАГОГІЧНІ, ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОГО ФАХІВЦЯ

Балинська Анна Миколаївна

*практичний психолог вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж
Сумського національного аграрного університету», anna.balinskaya50@gmail.com*

ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БАТЬКІВ У ВИХОВАННІ ТА РОЗВИТКУ ДИТИНИ ШЛЯХОМ ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ І НАВИЧОК КОНСТРУКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У СІМ'Ї

*Хто хоче виконати свій обов'язок стосовно дітей,
той має почати з виховання самого себе.*

Сім'я - найвища цінність на Землі, яка робить життя кожної людини щасливим та повноцінним. Василь Сухомлинський писав: «У сім'ї, образно

кажучи, закладається коріння, з якого виростає пагін, і гілки, і квітки, і плоди. Сім'я - це джерело, водами якого живиться повноводна річка нашої держави». [9, с.14]

Особливе значення у формуванні особистості дитини, її емоційної та духовної сфери традиційно відводиться фактору взаємодії батьків і дитини. У нинішніх соціальних умовах (прискорений ритм нашого життя, справи, робота, потік інформації, домашні клопоти) стає помітним брак спілкування дорослих з дітьми у сім'ї. Усе це негативно впливає на формування ефективної комунікації між батьками та дітьми. Батьки причиною цього називають відсутність вільного часу. Хоча діти вважають, що час для спілкування з ними батьки, якщо забажають, можуть знайти. Отже, сьогодні ми спостерігаємо, що духовні контакти батьків і дітей різного віку відчують значний голод безпосереднього спілкування, яке не замінять ні екран телевізора, ні друзі, ні музика.

У психологічній літературі широко описана феноменологія взаємин батьків і дітей, проаналізовано характер та негативні результати неадекватного батьківського ставлення, хибних стилів виховання на актуальний і перспективний розвиток дитини [14]. Саме взаємини з батьками є фундаментом всіх інших соціальних зв'язків дитини у її майбутньому, дорослому житті. Крім того, вони відіграють визначальну роль у розвитку самопізнання: через них дитина оволодіває досвідом ставлення не тільки до інших, але і до самої себе. Наприклад, однією із важливих умов розвитку самоповаги у підлітків є сімейні відносини. Підтримка і розуміння з боку родини, володіння безжурним та оптимістичним стилем спілкування допомагають дитині юнацького віку успішно переборювати життєві труднощі, стресові ситуації, а крім того користуватися більшою популярністю у колі однолітків.

Переоцінити роль спілкування в житті людини неможливо. Для батьків дуже важливо мати можливість щиро та ефективно спілкуватися зі своїми дітьми. Відкрита, ефективна комунікація йде на користь не тільки дітям, а й кожному члену сім'ї. Відсутність належного спілкування вносить неабиякий дисбаланс у стосунки батьків та дітей.

Протягом тривалого розвитку психолого - педагогічної науки і практики проблема дитячо - батьківських взаємин залишається незмінно актуальною. Причиною дисгармонії у батьківсько-дитячих взаєминах може бути недостатність духовного спілкування між батьками й дітьми. На це звертав увагу В. Сухомлинський, який писав: «Виховання, позбавлене постійного, повсякденного духовного спілкування дітей з батьками, – ненормальне, потворне виховання, яким є ненормальне, потворне життя батьків без постійної турботи про дітей» [1, с. 8]

Зазначимо, що особливості впливу сімейних взаємовідносин на становлення особистості дитини вивчали О.І. Бондарчук, А.Я. Варга, В.І. Гарбузов, Т.В. Говорун, О.І. Захаров, А.Є. Лічко, Е.Г. Ейдемільер, Д. Баумрінд, Е. Шефер.

Батькам слід постійно цікавитися справами і проблемами дітей, бо

дефіцит спілкування, який сьогодні виникає між батьками й дітьми, спричиняє важкі психологічні наслідки. Виховна функція може бути успішно реалізована лише в благополучній сім'ї, де приділяється увага спілкуванню, а не тільки матеріальному забезпеченню дітей. Сьогоднішнім татам і мамам важливо не відгороджуватися від нашої складної дійсності, а цікавитися проблемами дітей, привчати їх уникати імпульсивної поведінки та непередуманої емоційної реакції на різноманітні події, помірковано оцінювати й аналізувати їх. Батькам необхідно уміти відповісти собі й дитині на найважливіші питання.

Основна проблема впливу батьків на дитину полягає в тому, що вони не сприймають ні себе, ні дитину такими, якими вони є насправді. Часто вчинки своїх дітей оцінюються батьками за різними шкалами цінностей. У результаті такого виховання психологічна дистанція між батьками й дітьми зростає з кожним роком. Розуміння проблеми часто усвідомлюється самими батьками тоді, коли вже надто пізно ефективно коригувати вже зруйновані взаємини. Тому батькам необхідна психологічна допомога на тому етапі, коли проблема, що назріває і призводить до значного погіршення як психологічного, так і соматичного здоров'я усіх членів родини, батьками ще не досить усвідомлюється. Їм потрібно допомогти опанувати навичками, які сприяли б розвитку позитивних батьківсько-дитячих взаємин. [11, с.115]

Як у вихованні дітей знайти «золоту середину»? Як навчитися бачити особистість в дитині, вчитися цінувати її, зростати разом з нею, сприяти створенню найкращих можливостей для її стабільного та гармонійного розвитку? Сім'ї здатні змінюватися та розвиватися і більшість сімей не хочуть нанести шкоду своїм дітям, а за умови підтримки та навчання можуть розвинути батьківські навички, щоб піклуватися та дбати про своїх дітей належним чином. Таким чином, соціально-психологічні особливості взаємовідносин у сім'ї необхідно враховувати при розробці методів і форм роботи з батьками, які націлені на запобігання конфліктності в сім'ї і повноцінний розвиток дитини.

Які ж знання необхідні для успішного виховання в родині? Це, насамперед, знання психології. Саме вони дають можливість збагнути об'єктивні закономірності розвитку дитини, специфіку проявів цих закономірностей у різні вікові періоди, зрозуміти індивідуальність дитини, з'ясувати психологічний зміст своїх помилок, труднощів у вихованні.

Проте психологічні знання залишаються мертвими, якщо не підкріпити їх могутньою базою практичних навичок. У зв'язку з цим виникає нагальна проблема сприяти становленню батьківської компетентності шляхом усвідомлення і осмислення механізмів діалогічного спілкування та формування вмінь і навичок конструктивної взаємодії з дітьми у сім'ї, формувати у батьків практичні навички щодо використання ефективних технік, прийомів, форм та методів виховання. Основна роль в роботі з батьками відводиться фахівцям (педагогам, психологам, соціальним педагогам), які можуть дати можливість розкритися їх потенціалу, показати його необмежені можливості, за допомогою яких можна інтегрувати власний досвід і досвід, набутий в процесі безперервного саморозвитку.

Цикл занять для батьків та дітей «На шляху до взаємодії» - це допомога батькам та дітям оволодіти мистецтвом спілкування, тому що мистецтво передбачає творчість та інтуїцію – а без творчого підходу та відчуття «серцем» ефективне спілкування в родині неможливе.

Мета: сприяти підвищенню рівня психологічної компетентності батьків у вихованні та розвитку дітей.

Завдання:

- усвідомлення батьками свого стилю виховання;
- розвиток вміння будувати діалогічну взаємодію при вирішенні проблемних сімейних ситуацій.
- оптимізація комунікації та міжособистісних відносин між дитиною та її батьками, формування та розвиток усвідомленого батьківства.
- розширення поведінкового репертуару у взаємодії з дітьми та іншими людьми;
- подолання звичних стилів реагування;
- покращення розуміння своєї дитини і своїх взаємовідносин з нею;
- формування навичок співпраці з дітьми.

Ці завдання вирішуються шляхом обміну інформацією та досвідом з іншими батьками, вивчення думок «експертів» щодо різних тем та обмірковування власних ситуацій, які допомагають учасникам глибше пізнати самих себе, подолати звичні стилі реагування. Аналіз сімейних ситуацій в групі допомагає учасникам групових занять поглянути на себе з боку, «очима інших», і тим самим об'єктивувати свою поведінку. На заняттях у процесі виконання вправ батьки починають розуміти власні стереотипи виховання, які не є результатом їх усвідомленого вибору, а передаються «у спадщину» від своїх батьків або є наслідком уявлень про сімейні стосунки, отриманих з близького соціального оточення та засобів масової комунікації.

Основна ідея даного циклу занять для батьків та дітей - зосередити увагу на визначенні міжособистісних бар'єрів у спілкуванні, пошуку конструктивних способів взаємодії в родині.

Цикл передбачає проведення занять з періодичністю один раз на місяць протягом семи місяців (жовтень - квітень). Цикл починається з 5 занять для батьків, так як саме батьки є провідною ланкою дитячо - батьківської системи і саме від них, найбільшою мірою, залежить характер взаємин у сім'ї. Робота починається з дослідження їх життєвого стилю, усвідомлення цього стилю і зміни небажаних патерів поведінки. Другий етап групових занять з батьками стосується взаємин з дитиною. Тут батьки навчаються способам рівноправного спілкування з дітьми.

Наступну частину курсу складають два спільних заняття (для батьків і дітей). На цьому етапі відпрацьовуються навички вміння будувати діалогічну взаємодію з дітьми, розвиваються творчі здібності. Паралельно з проведенням спільних занять проводяться групові та індивідуальні консультації для батьків.

Основні методи й техніки: групова дискусія, рольова гра, інформування, вправи-демонстрації, психогімнастичні вправи, релаксаційні вправи, проєктивні тести, вправи-демонстрації, притчі, творчі завдання.

Структура заняття:

1. Кожне заняття починається з вправи на створення сприятливої атмосфери для спілкування, встановлення емоційно-позитивного контакту між учасниками групи.

2. На першому занятті група встановлює правила, що сприяють створенню атмосфери психологічної безпеки, розкнутості та свободи спілкування й проявів учасників, з наступним приверненням уваги ведучого до їх дотримання на кожних заняттях.

3. Основна частина представлена вправами, проблемними ситуаціями, що спрямовані на розв'язання основних завдань програми. Змістовні вправи основної частини містять обов'язкову рефлексію.

4. Закінчується заняття підбиттям підсумків або рефлексією. Якщо проводиться рефлексія основної вправи, то заняття може закінчуватися закріпленням в учасників позитивних емоцій.

В ході тренінгу батьки та діти навчаються:

- використовувати активне слухання у спілкуванні;
- організовувати ефективну взаємодію;
- розв'язувати конфлікти, враховуючи інтереси всіх членів сім'ї;
- долати проблеми дисципліни дітей;
- враховувати емоції (власні та дитячі) у спілкуванні.

Як результат програми - побудова кожним учасником певної моделі оптимальних взаємин в родині, що дозволяє розширити і зміцнити позитивні контакти батьків із дітьми шляхом підвищення їх сензитивності до дитячих переживань, залучення батьків до базових знань про потреби у поведінці дітей, розвиток навичок комунікації в процесі міжособистісного спілкування.

Цикл занять проходив апробацію протягом 2016-2017, 2017-2018 навчальних років (кількість залучених сімей – 24). Затверджений рішенням експертної групи навчально-методичного центру психологічної служби КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти від 21 січня 2019 року, протокол № 2.

З метою відстеження результативності в оптимізації міжособистісних відносин між батьками та дітьми проводилося діагностичне вивчення на початку впровадження циклу занять та після його закінчення. На етапі вхідного діагностування вивчалось питання щодо бар'єрів та труднощів, які виникають у батьків у спілкуванні з дітьми. Результати якісного і кількісного аналізу отриманих даних свідчать, що батьки часто вимагають від дітей тих норм поведінки, які самі не завжди виконують. На це вказало 82 % опитаних. Цікаво, що 53% респондентів зазначили, що до своєї поведінки дорослі, як правило, ставляться більш лояльно, ніж до аналогічної поведінки дитини. Таким чином, формується нерозуміння та недовіра в процесі сімейного спілкування.

Нижче подані результати тесту-опитувальника батьківського ставлення Варги - Століна до і після впровадження занять. На етапі вхідної діагностики фактор «прийняття-відштовхування» спостерігається в 20% родин.

«Кооперація» простежується лише в 11 % родин. Батьки відчують себе з дитиною єдиним цілим, прагнуть задовольнити всі її потреби, захистити від

труднощів лише у 7% родин («симбіоз»). У 20% сімей в батьківському відношенні проглядається авторитаризм («авторитарна гіперсоціалізація»). У 42% респондентів є прагнення приписувати дитині особисту й соціальну неспроможність («Маленький невдаха») (діаграма 1).

Отримані результати дають можливість говорити про те, що більшість сімей використовують неефективні відносини з дитиною, що у батьків не сформовано повне правильне уявлення про виховання дитини. Дитина не відчуває себе затишно і комфортно в сім'ї, діти ростуть в умовах дефіциту добра, ласки, любові; бояться покарання або розбещені надмірною опікою.

Діаграма 1



Зрезультатами вхідного діагностування можна спостерігати позитивну динаміку. Фактор «прийняття-відштовхування» спостерігається лише в 7% родин. «Кооперація» простежується лише в 53 % родин. Батьки відчують себе з дитиною єдиним цілим, прагнуть задовольнити всі її потреби, захистити від труднощів лише у 89 % родин («симбіоз»). У 5 % сімей в батьківському відношенні проглядається авторитаризм («авторитарна гіперсоціалізація»). У 15% респондентів є прагнення приписувати дитині особисту й соціальну неспроможність («Маленький невдаха») (діаграма 2).

Діаграма 2



За результатами вихідного анкетування батьків можна спостерігати позитивну динаміку у процесі сімейного спілкування. Так, 89% респондентів відмічають підвищення взаєморозуміння в родині, 53 % батьків почали більше довіряти своїй дитині, а 77% помітили, що діти стали більш відвертими з ними. Це свідчить про ефективність упровадження циклу занять для батьків та дітей «На шляху до взаємодії».

На нашу думку, наведені результати дають можливість сформулювати такі узагальнення:

1. Систематичне та компетентне створення необхідних організаційно-методичних умов сприятиме підвищенню рівня психолого-педагогічної компетентності батьків.

2. Одним з найважливіших компонентів становлення психолого-педагогічної компетентності батьків є формування внутрішньої готовності до особистісного розвитку і безперервного самовдосконалення, адже розвиток суспільства і середовища не стоїть на місці, і батьки повинні бути готові до можливих змін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гордон Т. Р.Е.Т. Підвищення батьківської ефективності. Єкатеринбург: АРД ЛДТ, 1997.
2. Горецька О.В. Психологічні умови оптимізації спілкування батьків з дітьми дошкільного віку : автореф. дис. канд. психол. наук: 19.00.07/ Олена Віталіївна Горецька. – Київ : Б.в., 2009 . – 20 с.
3. Дружинин В.Н. Психология семьи / В. Н. Дружинин. – Москва: КСП, 1996. – 368 с.
4. Кемпбел Р. Як по-справжньому любити свого підлітка / Р. Кемпбел. – Ч. : «СМІРНА», 2005. – 156 с.
5. Лактіонова Г.М., Зверєва І.Д.Тренінговий курс з набуття батьківських навичок «Батьківство в радість» - 362 с.
6. Г.Нижник. Стежиною батьківської мудрості – тренінг для батьків// Психолог дошкілля, 2010 – 15 с.
7. Марковська І. М. Тренінг взаємодії батьків з дітьми. СПб: Мова, 2000. – 400с.
8. Мурашко Т.І. Дитячо-батьківські відносини і робота соціального педагога з родиною по оптимізації стосунків, СПб: Мова. 1997. – 248с.
9. Тур Р. В. За мир і злагоду – тренінг спілкування. - К: Редакції загально-педагогічних газет, 2004. - (Бібліотека «Шкільного світу»).
10. Туріщева Л.В. Робота шкільного психолога з батьками. Навчально – методичний посібник для вчителя. Х.: Вид. Група «Основа», 2009 – 128с.
11. Фопель К. Як навчити дітей співпрацювати. М.: Генезис, 2001
12. Чікер В.А. 18 програм тренінгів: керівництво для професіоналів, 2010 – 156 с.
13. Чудаєва Н. «Батьки і діти – мистецтво спілкування» - соціально-психологічний тренінг - 60 с.
14. Коновальчук І.М. Сімейні взаємовідносини й особливості соціалізації дитини // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН

Левченко Вікторія Вікторівна

викладач, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», viktoriyalev14@gmail.com

«МУНІЦИПАЛЬНА НЯНЯ» ЯК ДІЄВА ФОРМА ПІДТРИМКИ СІМ'Ї В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19

Народження та виховання дитини завжди було непростим завданням і такі чинники, як нестабільна політична та економічна ситуація в державі, воєнні дії на сході України та пандемія Covid-19 зовсім не сприяють підвищенню рівня народжуваності.

На сьогоднішній день жорсткі карантинні обмеження є єдиним дієвим засобом у боротьбі з пандемією, вони створюють низку проблем для батьків, що мають дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, змушують батьків брати тривалу відпустку без збереження заробітної плати, не рідкісні і випадки, коли один з батьків, не маючи змоги працювати дистанційно, був змушений звільнитися з роботи, аби доглядати дитину.

В Україні зберігаються проблеми з природним приростом населення: кількість померлих продовжує суттєво перевищувати кількість новонароджених. Відповідно до повідомлень Державної служби статистики, населення в Україні за минулий рік скоротилося на 200 тисяч людей [2]. Впровадження заходів, орієнтованих на підтримку сім'ї та мотивацію народження дітей, має бути одним з ключових напрямків діяльності держави.

В цілому політика підтримки сім'ї в Україні не є пріоритетною. До недавнього часу майже єдиною активною формою підтримки була соціальна допомога при народженні дитини, яка виплачується поступово до трьох років. Однак на сучасному етапі ми можемо говорити про покращення даної ситуації: з 1 січня 2019 року в Україні стартувала нова урядова програма «Муніципальна няня», яка має допомогти зменшити витрати сімей на няню. На сьогодні це спосіб боротьби з новими викликами, що пов'язані з пандемією коронавірусу, та суттєва допомога молодим сім'ям, яка стала ще більш потрібною в ситуації, коли дошкільні навчальні заклади час від часу призупиняють свою діяльність у зв'язку з карантином.

Послугою можуть скористатися і здобувачі вищої освіти, оскільки традиційно вони були змушені жертвувати освітою на користь сім'ї, обираючи заочну або вечірню форму навчання, або і взагалі призупиняти чи залишати навчання у ВНЗ.

Для того, аби успішно використовувати нові можливості та втілювати ініціативу уряду в життя, необхідно з'ясувати всі нюанси та правові аспекти даної програми, а також шляхи застосування її на практиці.

Основним нормативним актом, який регулює дане питання, є Постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2019 року № 68 «Деякі питання надання послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня», що

закріплює порядок відшкодування вартості послуги по догляду за дитиною до трьох років.

Дана програма діє вже більше двох років, але досі далеко не кожна молода мама знає про нову можливість та про те, як саме нею можна скористатись.

За даними Департаменту соціального захисту населення Сумської міської ради, станом на кінець 2020 року договір з «муніципальною нянею» уклали близько 1590 сімей (по місту Суми). Для того, аби зрозуміти причину невеликої кількості договорів, необхідно розібратися в нюансах оформлення послуг «муніципальної няні» [1].

Для початку варто зазначити, що урядом передбачено відшкодування коштів у розмірі прожиткового мінімуму на дітей віком до шести років, який з 1 січня 2021 року становить 1921 гривень [3, п.3].

Зважаючи на сучасні реалії, сума є досить невеликою і навряд чи зможе влаштувати навіть найневибагливішого найманого працівника. Це пов'язано з тим, що ці кошти не є платою за послуги няні, а призначені лише для сплати податків, за умови, що людина працюватиме офіційно. Таким чином у особи з'являється можливість бути офіційно працевлаштованою та мати стаж, для того щоб в подальшому оформити пенсію за віком.

Найпершим і, мабуть, найскладнішим завданням для молодшої сім'ї є знайти няню, яка має можливість надавати свої послуги офіційно, тобто зареєстрована як фізична особа-підприємець чи як юридична особа.

Провівши аналіз ринку праці в Україні, можна зробити висновок про те, що оголошення про пошук домашнього персоналу та надавачів освітніх послуг становлять 2-4% від кількості всіх вакансій. Після старту програми «муніципальна няня», починаючи з січня 2019 року, кількість пропозицій почала збільшуватися. Для порівняння, у 2018 році на робоче місце няні претендувало три-чотири людини, тому шукачів роботи няні все ще більше, ніж вакансій для них.

Варто зазначити, що у Сумському обласному центрі зайнятості вакансій «няня» не заявлено [4] та агентств, які могли б займатися підбором кандидатів на дану посаду, немає. Тому майбутнім батькам нічого не залишається, як здійснювати пошуки в мережі Інтернет.

Позитивним є те, що законодавством не передбачено якихось особливих обмежень до кандидатури – це може бути як професійна няня, так і рідний дідусь чи бабуся, яка доглядає за дитиною і має недостатньо стажу для оформлення пенсії.

Варто зазначити, що няня може укласти декілька договорів, наприклад, якщо працює у кількох сімей на неповний робочий день.

Наступною умовою є необхідність укладення договору обов'язково у письмовій формі, який має містити назву послуги, її обсяг із зазначенням конкретних заходів, умови та строків їх надання, вартості, періодичності оплати, відповідальності сторін.

Для оформлення державної допомоги батьки мають звернутися до відділу соціального захисту населення за місцем проживання та надання послуг. При

собі необхідно мати паспорт та ідентифікаційний код одного з батьків, свідоцтво про народження дитини, та копію офіційно укладеного договору про надання послуг «муніципальної няні». Після цього потрібно написати заяву на отримання компенсації і подати документи, які свідчать про оплату послуг няні (квитанції, чеки, виписки з банківського рахунку тощо).

Прийняття рішення відділом соціального захисту про надання компенсації відбувається протягом 10 днів з дня подання заяви. Якщо батьки надали всі необхідні документи, договір є укладеним правильно і оплата послуг по договору проведена вчасно, рішення органів соціального захисту буде позитивним.

Скористатися послугою мають право усі батьки або опікуни дитини, яка не досягла трирічного віку. Єдиним обмеженням є те, що права на відшкодування послуг «муніципальної няні» не мають вихователі дитячих будинків сімейного типу та прийомні батьки, якщо вони отримують грошове забезпечення відповідно до чинного законодавства.

Родини, які вирішили скористатися такими послугами, мають оформити компенсацію протягом місяця з моменту підписання договору з нянею. Для того, аби отримувати компенсацію, необхідно щомісяця до п'ятого числа надавати розрахункові документи (чеки, квитанції) до органів соціального захисту населення. Також варто згадати про те, що існує можливість подання документів електронною поштою, що може значно полегшити бюрократичні процедури.

Крім процедури оформлення договору, також варто пам'ятати, що у разі його розірвання або зміни обставин, які є суттєвими та можуть вплинути на надання послуг «муніципальною нянею», отримувач компенсації зобов'язаний протягом одного робочого дня повідомити про них органи соціального захисту.

Відкритим залишається питання: чи вийдуть няні «з тіні» та чи захочуть зареєструвати фізичну особу-підприємця. Те, що вони можуть отримати – це офіційне працевлаштування та можливість в подальшому оформити пенсію. З мінусів – необхідність займатися бюрократичними моментами та сплачувати податки, адже, враховуючи рівень середньої заробітної плати по регіону, прожиткового мінімуму на дитину у деяких регіонах може бути недостатньо для сплати єдиного соціального внеску та єдиного податку.

Ще однією вагомою перевагою проекту є підвищення рівня відповідальності як з боку няні, так і з боку батьків. Оформивши трудові відносини офіційно, батьки зможуть у випадку неналежного виконання обов'язків притягнути працівника до відповідальності. Няня ж отримує робоче місце і впевненість у завтрашньому дні.

Урядова програма «муніципальна няня» відкриває багато можливостей для розвитку нових бізнес-ідей. На прикладі Сумської області можна говорити про те, що багато сімей хотіли б скористатися послугами такої няні, проте знайти працівника, якого б влаштовували всі умови, на практиці буває дуже складно. В даному контексті з'являється можливість розвитку ринку послуг по підбору кандидатур на посаду няні, а також по наданні послуг

консультаційного характеру щодо порядку укладення договорів.

Проаналізувавши всі позитивні та негативні моменти урядової програми «муніципальна няня», можна зробити висновок про те, що даний проект є безумовно кроком вперед у сфері соціального забезпечення та підтримки молодих сімей, адже родина, яка матиме можливість користуватися такими послугами, не втрачає ніяких соціальних виплат, компенсацій та пільг, а у самої працівниці з'являється можливість бути офіційно працевлаштованою та, відповідно, розраховувати на захист її прав та інтересів з боку держави. Такий вид соціальної підтримки є не менш ефективним методом підвищення рівня народжуваності в Україні, ніж одноразова грошова допомога при народженні дитини та інші соціальні гарантії. Муніципальні няні дадуть можливість матерям працювати вже незадовго після народження дитини, що зрівняє становище жінок перед роботодавцем у порівнянні з чоловіками, та знизить рівень дискримінації при прийнятті на роботу молодих жінок. Водночас існує багато перешкод для активного впровадження програми, серед яких є низька обізнаність громадян з юридичними аспектами та традиційна незацікавленість людей в офіційному працевлаштуванні. До того ж більшість громадян не хочуть мати справу з державними інституціями через високий рівень їх бюрократизації.

Заходи щодо захисту материнства і дитинства повинні носити комплексний характер і становити розвинену систему. Однією із складових цієї системи є програма «муніципальна няня», яка через деякий час повинна дати свої результати та забезпечити підвищення числа шлюбів і зниження числа розлучень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Департамент соціального захисту населення Сумської міської ради: офіційний сайт.URL:
<https://smr.gov.ua/uk/miska-vlada/vikonavchi-organi/strukturni-pidrozdili-sumskoj-miskoj-radi/2015-12-10-09-03-28/departament-sotsialnogo-zakhistu-naselennya.html>.
2. Державна служба статистики України: офіційний сайт. URL:<http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Деякі питання надання послуги з догляду за дитиною до трьох років «муніципальна няня»: Постанова Кабінету Міністрів України// URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/68-2019-%D0%BF>.
4. Сумський обласний центр зайнятості: офіційний сайт. URL: <https://sum.dcz.gov.ua/>

Майорова Ірина Вікторівна

*викладач-методист, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,
irinasulak3@gmail.com*

НЕОБХІДНІСТЬ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Демократизація та зміни в українському суспільстві спричиняють потребу в гуманізації суспільного життя країни. Відповідно до Конституції України, людина визнана найвищою соціальною цінністю тому завдання держави гарантувати та забезпечити виконання її прав та свобод.

У цих умовах зростає значення юридичної професії та відповідальність вищих навчальних закладів за підготовку високо кваліфікованих фахівців-правників. Нові вимоги диктують необхідність оновлення всієї системи підготовки майбутніх юристів, адже діяльність юриста пов'язана із забезпеченням благ та інтересів громадян, прийняттям рішень, які впливають на подальшу долю людини та її особисте життя. Відповідно до вимог Болонського процесу навчання у вищій школі має бути спрямованим на підготовку активного, професійного фахівця, здатного творчо мислити, самостійно здобувати знання та використовувати їх у практичній діяльності.

До важливих складових загальнонаціональної системи освіти відноситься юридична освіта, яка має на меті забезпечувати потреби суспільства у висококваліфікованих кадрах юристів, які у процесі практичної діяльності керуються принципами верховенства права, знають і поважають закони, несуть відповідальність за прийняті рішення, здатні до співпереживання та милосердя є справедливими та гуманними[1].

Інтеграція України в європейський освітній простір, нові вимоги до працевлаштування випускників-юристів потребують не тільки організаційно-структурних змін у їхній підготовці, а й насамперед чіткого визначення педагогічної системи формування необхідних компетентностей сучасного фахівця, що у свою чергу викликало необхідність модернізації змісту вищої юридичної освіти.

В сучасних умовах необхідним є формування особистості, яка характеризується творчим типом мислення, ініціативністю та самостійністю у прийнятті рішень. Сприятиме цьому, головним чином, формування необхідних компетентностей майбутніх юристів у процесі навчання.

В рамках Болонського процесу, компетентнісний підхід зайняв своє місце в освіті і виконує такі функції[2]:

- ✓ посилення орієнтації освіти на працевлаштування, а саме на підвищення конкурентноздатності випускників вищих навчальних закладів на ринку праці;
- ✓ підвищення гнучкості вищої освіти на основі системнодіяльнісного, знаннєвого і компетентнісного підходів на модульній основі;
- ✓ підвищення якості підготовки випускників вищого навчального

закладу тощо

Оскільки саме розвиток компетентностей проголошено метою сучасних освітніх програм вважаємо за необхідне з'ясування актуального набору компетентностей. На основі дослідження різних підходів щодо аналізу класифікацій та особливостей компетентностей, пропонуємо виділити саме ті інструментальні компетентності, які повинні формуватися у майбутніх юристів в процесі навчання у ВНЗ. До них пропонуємо віднести: здатність до аналізу і синтезу, письмові та усні комунікаційні вміння рідною мовою, здатність знаходити й аналізувати інформацію з різних джерел, здатність розв'язувати проблеми, здатність приймати рішення.

Володіння названими компетентностями для майбутніх юристів стане гарантією успіху в житті людини. Інструментальні компетентності ідентифікуються з пізнавальними, комунікативними, методологічними та технологічними вміннями студентів, що сприяє формуванню високопрофесійного фахівця в галузі права. Необхідно їх успішне формування забезпечити необхідними педагогічними умовами та методикою, створити ефективну модель та конкретизувати критерії та показники їх формування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Теоретичні та методологічні основи конструювання цільових моделей професійної підготовки майбутніх юристів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук : спец. 13.00.04 "теорія та методика професійної освіти" / . – Луганськ, 2013. – 42 с.

2. Бореичук А. Змістовно-структурні особливості інструментальних компетентностей майбутніх юристів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://core.ac.uk/download/pdf/228636216.pdf>

СЕКЦІЯ ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Чирва Андрій Сергійович

кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра іноземних мов Сумський національний аграрний університет, candrew@ukr.net

Чирва Наталія Іванівна

голова циклової комісії загальноосвітніх дисциплін, викладач першої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», natchir1981@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНІ СТРАТЕГІЇ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Розвиток освітньої діяльності, діджиталізація освіти та зміна уявлень про її характер спонукають до пошуку нових підходів до викладання. Цифрові технології та інтернет вимагають фундаментального переосмислення педагогічної практики. Від студентів більше не вимагається перебування у визначений час та встановленому місці для навчання. Викладачі вже не є основними носіями та зберігачами знань. У той же час школи, коледжі та університети відіграють набагато ширшу роль, ніж просто передавання інформації від одного покоління

до іншого. Вони задовольняють соціальні та культурні потреби суспільства. Освіта повинна відповідати потребам тих, хто навчається, а технології слід застосовувати, якщо вони сприяють цим потребам. Тому розроблення заходів для забезпечення зв'язку між наукою та освітньою практикою шляхом формування та реалізації цільових інноваційних проектів, орієнтованих на створення та розвиток інноваційних освітніх технологій має стати одним із основних завдань системи ВО України.

Навчальна діяльність, результатом якої є формування нової особистості та нових педагогічних знань, якщо їх розглядати з точки зору теорії діяльності, насправді є інноваційною діяльністю. Говорячи про практичну освітню діяльність, не слід забувати, що освітня діяльність за своєю суттю є науково-педагогічною: по-перше, зміст освіти, як засіб педагогічної діяльності, є дидактичним тлумаченням наукового знання; по-друге, організаційні форми, методи та засоби навчання є продуктом педагогічної науки. Іншими словами, практична навчальна діяльність реалізується в навчальному процесі, організація якого базується на науково-педагогічній діяльності.

З огляду на появу сучасних глобальних викликів, що постали перед суспільством у різних сферах його існування, зокрема і перед системами вищої освіти вважаємо доцільним розглянути деякі актуальні інноваційні педагогічні стратегії.

Випадкове навчання - незаплановане або ненавмисне навчання може мати місце під час діяльності, яка, здавалося б, не пов'язана з навчанням. Прикладами є випадки коли люди вчаться повсякденно на своїх робочих місцях. Для багатьох людей мобільні пристрої інтегровані у їхнє повсякденне життя, забезпечуючи безліч можливостей для випадкового навчання за допомогою технологій. На відміну від формальної освіти, випадковим навчанням керує не викладач і воно не дотримується структурованої навчальної програми та не призводить до формальної сертифікації. Однак воно може спричинити саморефлексію, що можна використати для заохочення студентів. Випадкове навчання може бути ізольованими фрагментами навчання, як частина більш послідовних та довгострокових навчальних подорожей.

Створення сайтів для навчання на основі контексту. Контекст дозволяє вчитися на досвіді. Інтерпретуючи нову інформацію в контексті того, де і коли вона виникає, і пов'язуючи її з тим, що ми вже знаємо, розуміємо її актуальність та значення. В аудиторіях контекст, як правило, обмежений простором та часом. Позааудиторне навчання може походити із збагаченого контексту, такого як відвідування пам'яток спадщини чи музею, або занурення в гарну книгу. Ми маємо можливості створювати контекст, взаємодіючи з оточенням, ведучи бесіди, роблячи нотатки та модифікуючи об'єкти поблизу. Ми також можемо зрозуміти контекст, досліджуючи навколишній світ. З цього випливає, що для створення ефективних сайтів для навчання потрібно глибоке розуміння того, як контекст формується у процесі навчання.

Навчання за допомогою віддалених лабораторій. Взаємодія з автентичними науковими інструментами та практиками, такими як контроль віддалених лабораторних експериментів або телескопів, може набути навичок

наукових досліджень, поліпшити концептуальне розуміння та підвищити мотивацію. Віддалений доступ до спеціалізованого обладнання, розробляється першочергово для науковців та студентів університетів, поширюється для викладачів-слухачів та учнів шкіл. Віддалена лабораторія, як правило, складається з апарату чи обладнання, роботизованих важелів для управління нимита камер, які забезпечують огляд експериментів у міру їх розгортання. Системи віддалених лабораторій можуть зменшити перешкоди навчання, надаючи зручні веб-інтерфейси, навчальні матеріали та професійний розвиток. За належної підтримки доступ до віддалених лабораторій може поглибити розуміння викладачів та студентів, пропонуючи практичні дослідження та можливості безпосереднього спостереження, які доповнюють навчання по підручникам. Доступ до віддалених лабораторій може принести такий досвід в аудиторії. Наприклад, студенти можуть використовувати якісний віддалений телескоп для спостереження за нічним небом під час денних занять.

Аналітика емоцій. Автоматизовані методи відстеження очей та розпізнавання обличчя можуть аналізувати, як студенти вчаться, а потім порізному реагувати на їх емоційний та когнітивний стан. Типові когнітивні аспекти навчання включають, чи відповіли студенти на питання, і як вони пояснюють свої знання. Некогнітивні аспекти включають розлад студента, розгубленість чи відволікання. Для викладання в аудиторіях перспективним підходом є поєднання комп'ютерних систем когнітивного навчання з досвідом викладачів відповідати на емоції та когнітивний стан студентів.

Приховане оцінювання. Автоматичний збір даних, який триває у фоновому режимі, коли студенти працюють із багатим цифровим середовищем, може бути застосований до ненав'язливого, «хитрого» оцінювання їх навчальних процесів. Прийоми подібного оцінювання можуть бути запозиченими з групових онлайн ігор, в яких система постійно збирає дані про дії гравців, роблячи висновки про їх цілі та стратегії, щоб поставити відповідні нові виклики. Ідея полягає в тому, що приховане оцінювання може перевірити важко вимірні аспекти навчання, такі як наполегливість, креативність та стратегічне мислення. Воно також може збирати інформацію про стан та процес навчання студентів без необхідності проходити тести чи складати іспит. Тобто, методи такого оцінювання можуть надавати викладачам постійні дані про те, як прогресує кожен студент.

Діджиталізація не може замінити людський фактор у вищій освіті, і технології не настільки важливі, як інші фактори, такі як навчальні завдання, характеристики студентів та їх мотивація, викладачі. Підтвердженням цьому є той факт, що більшість досліджень у галузі освітніх технологій закінчуються тим, що вони звертаються до фундаментальної діяльності вищих навчальних закладів, а саме педагогіки - мистецтва навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Shodiev B. S., Kholmurodov M. Ehe concept of “innovative educational activities” in modern pedagogical science. Retrieved from: <https://cyberleninka.ru/article/n/the-concept-of-innovative-educational-activities-in-modern-pedagogical-science/viewer>

2. Friedman R. S. and Deek F. P., "Innovation and education in the digital age: reconciling the roles of pedagogy, technology, and the business of learning," in *IEEE Transactions on Engineering Management*, vol. 50, no. 4, pp. 403-412, Nov. 2003, doi: 10.1109/TEM.2003.819650.

Співак Анна Олександрівна

*викладач другої категорії, методист заочного відділення, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,
anna.prosyaniuk28@gmail.com*

USING MOBILE DEVICES IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE

Today we can't imagine our life without mobile technologies and computers. They have changed the way we communicate, interact with the world around us. Students no longer accept traditional forms of education, but need the latest technologies. They need a dynamic interactive environment to ensure an excellent learning of program. Mobile devices are often used in the educational process around the world. Such devices can help students improve their knowledge in various subjects, as they can make boring things interesting, increase interest in the topic of the lesson.

Smartphones and tablets offer many opportunities to organize English classes creatively. They improve traditional forms of learning. Smartphones (tablets) are good helpers in organizing work in groups and individual students' work both in class and outside the classroom. In addition, mobile devices help to apply a differentiated approach to learning. In particular, it is said that students receive tasks depending on individual characteristics and according to their level of proficiency in a foreign language. Doing these tasks with smartphones allows them to work at their own place, which, in turn, will help to overcome the fear of learning a foreign language and help to increase motivation.

The use of mobile devices makes teacher's life easier, helps to use lesson planning more efficiently, encourages professional development. Today many interactive mobile applications for learning English have been developed. Here are the most popular and the most commonly used applications for study:

“Kahoot!” – is an educational platform through which you can conduct interactive classes and test students' knowledge through online testing. You can access it through a web browser or the Kahoot app on Google Play or the App Store. The platform is a handy tool for creating tests and can be used to control students' knowledge, self-study and self-control.

“Quizlet” - is a mobile application and site for memorizing words with cards, supplemented by games. Words in Quizlet can not only be learned, but also tested through games. You can create cards, or you can use the created ones. Quizlet also already has dictionaries for many well-known textbooks: Headway, Murphy and others.

“Learn English Daily” – this application allows you to learn English and improve pronunciation by listening to and repeating phrases by native speakers.

“Johnny Grammar's Word Challenge” - an entertaining app to check writing, grammar and vocabulary. There are three levels of difficulty: low, medium and high and 10 different topics. The application has a points system that promotes competition between participants.

Words - according to Apple, the program is the best in the "Education" category. This program is your guarantee of an infinitely exciting word game. You will memorize new words, practice spelling and auditory perception. The program is suitable for users of any level of English: from beginner to advanced. The main advantage of the program is that it is available offline. Words adapts to each user and trains the words with which you may have difficulty. The program contains more than 8,000 words and 330 lessons. [2]

Simple Mind Free - creating a mental map for working with lexical material. For example: Using the mobile application Simple Mind Free create a mental map to the topic “My hobby”. In addition to this mobile application, you can also use other applications to create mental maps, such as: Schematic Mind Free, Mind Meister and others.

Podcasts – modern Internet technology, on the basis of which you can discover, listen, browse featured podcasts, and record and host your personal podcast. In the Internet there are a large number of academic and nonacademic (authentic) podcasts services that can be used for the development of students' listening skills. There are also services that allow users to post podcasts and arrange discussion of shared network podcasts in micro-blog or forum. [1]

As you can see, mobile devices offer endless opportunities to organize a foreign language lesson. There is no doubt that working with smartphones and tablets in a foreign language class allows you to work with authentic materials, encourages students to creativity, mobility, flexibility in thinking. Tasks that involve the use of mobile devices contribute to the development of communicative, intercultural, linguistic, informational, cognitive, and social competencies.

However, these mobile devices cannot replace either the textbook or the teacher's explanation.

In other words, the lesson should combine the use of mobile devices with established teaching methods. Tasks given in the textbook for the development of all types of speech activities (reading, speaking, writing, listening), students can also perform on their smartphones and tablets. The teacher accompanies this process: explains, helps, checks tasks, advises, etc. [1]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Kapranchikova, K. V. (2014). Mobile Technologies in Foreign Language Teaching to Students in Non-Linguistic Training Areas. *Language and Culture*, 1(25), 84-94.
2. Петрик А. 10 мобільних додатків для вивчення іноземної мови / А. Петрик // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.uamodna.com/articles/10-mobiljnyh-dodatkov-dlyavyvchennyainozemnoyi-movy/>
3. Косик В. Використання мобільних пристроїв та планшетів на базі ОС Android в навчальному процесі / Вікторія Косик. [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <http://www.airo.com.ua/vikoristannya-mobilnih-pristroyiv-ta-planshetiv-na-bazi-os-android-v-navchalnomu-protsezi/>

Майорова Ірина Вікторівна

викладач-методист, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,

irinasulak3@gmail.com

Різніченко Анна

студентка III курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету»,

koledgsnau@ukr.net

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Діджиталізація освіти є однією з основних проблем та питань сучасної української освіти. На початку 2020 року увесь світ зіткнувся з проблемою навчання студентів в умовах карантину, тому питання дистанційного навчання і впровадження новітніх і цифрових технологій набуло більшої актуальності.

За даними Міністерства освіти і науки України для дистанційного навчання викладачі та студенти найчастіше використовують такі платформи як Zoom, Skype, Viber, електронна пошта, Google Classroom та інше. На даний момент робота над зручними цифровими технологіями для всіх учасників освітнього процесу триває[1].

Міністерство освіти і науки України разом з ТОВ «Майкрософт Україна» розробляють зручну платформу для онлайн-занять. Зокрема за допомогою цієї платформи можна буде:

- організовувати онлайн-уроки з можливістю їхнього перегляду в будь-який час,
- створювати віртуальні класи,
- влаштовувати засідання педагогічних рад;
- створювати закриті чати для спілкування;
- організовувати відеоконференції з підключенням до 300 учасників;
- створювати цифрові зошити та журнали успішності та інше[2].

Також з Міністерством цифрової трансформації України та міжнародними партнерами нині вирішується питання щодо продовження та модифікації проєкту «Всеукраїнська школа онлайн». Платформа створена на базі OpenEdX. Зокрема, її використовують освітні заклади Іспанії, Ізраїлю, Польщі, Саудівської Аравії та інші. На цьому ресурсі збиратимуть відеоконтент, тестові завдання, матеріали для вчителів, курси для підвищення кваліфікації тощо. Нині існує демо-версія платформи. За інформацією Міністерства освіти і науки, наразі триває закупівля необхідного контенту[3].

У зв'язку з дистанційним навчанням однією з проблем є журнали оцінювання успішності студентів та щоденники.

Для вирішення даної проблеми на даний час розпочато тестування е-

журналів та е-щоденників. Тому триває випробування безкоштовного програмного забезпечення, яке розроблене на базі державної системи АІКОМ. Для тестування нових електронних додатків з кожної області обрали до трьох закладів освіти.

По завершенню етапу державні е-журнали та е-щоденники стануть доступними всім українським школам. Також ті школи, які почнуть користуватися електронними додатками, зможуть відмовитись від їхніх паперових аналогів. До того ж для вчителів, батьків та учнів підготують роз'яснення та відеоінструкції щодо використання нових цифрових інструментів[4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міністерство освіти і науки України. Дистанційне навчання [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки України – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/pozashkilna-osvita/distancijne-navchannya>
2. Щодо організації дистанційного навчання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://ru.osvita.ua/legislation/Ser_osv/77298/.
3. Умови дистанційного навчання в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/news/vidsogodni-nabuvayut-chinnosti-onovleni-umovi-distancijnogo-navchannya-u-shkolah>.

СЕКЦІЯ МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ: ЗАСОБИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Рубан Ольга В'ячеславівна

викладач вищої категорії, викладач-методист, кандидат філософських наук, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», rubanrov@ukr.net

Єременко Аліна Сергіївна

студентка III курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», annaeremenko02@i.ua

ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА – ДУМКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Дистанційна освіта – виклик останнього часу, актуалізує ряд питань, які постали перед учасниками освітнього процесу. Цифровізація в освітньому процесі чи діджиталізація освіти, проблеми інклюзивної освіти та шляхи їх вирішення в умовах онлайн чи змішаного навчання, подальші перспективи дистанційної освіти.

Розуміючи важливість питань пов'язаних з освітою актуалізованих останнім часом, ми вирішили проаналізувати відношення учасників освітнього процесу до дистанційної роботи – до дистанційного навчання. Для отримання інформації ми використали соціологічний метод опитування. Нами була розроблена анкета і отримані як письмові, так і усні відповіді (інтерв'ю)

на питання анкети.

Виходячи зі сучасних пандемічних умов, підтримуємо думку, що актуальність дистанційного навчання «проявляється у можливості упровадження новітніх педагогічних, психологічних і методологічних розробок» з урахуванням індивідуального підходу, дистанційне навчання є гнучким і дешевшим ніж традиційна аудиторна робота, підвищується роль самостійної роботи, що в свою чергу сприяє реалізації ідеї навчання за покликом, зменшуючи географічні кордони для здобувачів освіти [3].

Так як соціологічне дослідження - це система логічно-послідовних методологічних, методичних та організаційно-технічних процедур, спрямованих на глибоке вивчення, аналіз і систематизація соціальних фактів, виявлення зав'язків, залежностей між соціальними явищами і процесами, формування на основі зібраної інформації нових знань та розробка заходів щодо управління об'єктом, котрий досліджується, його прогресивним розвитком [1,2], ми використали цей метод і запропонували респондентам дати відповідь на поставлені питання, задля отримання інформації для аналізу проблеми.

Респондентам потрібно було обрати одну з трьох варіантів відповідей на наступні питання анкети:

- 1.Що вважається дистанційним навчанням?
- 2.Ви вважаєте що дистанційне навчання це «крок в майбутнє»?
3. З переходом на дистанційне навчання, у Вас стало більше вільного часу?
- 4.Ви вважаєте що дистанційне навчання ефективніше за аудиторне?
- 5.Для Вас проблема довгий час знайтись біля гаджетів під час навчання?
- 6.Чи вважаєте ви що, дистанційне навчання це вимушений захід в умовах пандемії?
7. Вас більше втомлюють аудиторні чи дистанційні лекції?
8. Ви використаєте запроповану можливість перейти на дистанційне навчання поза умов пандемії?
9. На вашу думку основними перевагами дистанційного навчання є?
10. На вашу думку основними недоліками дистанційного навчання є?

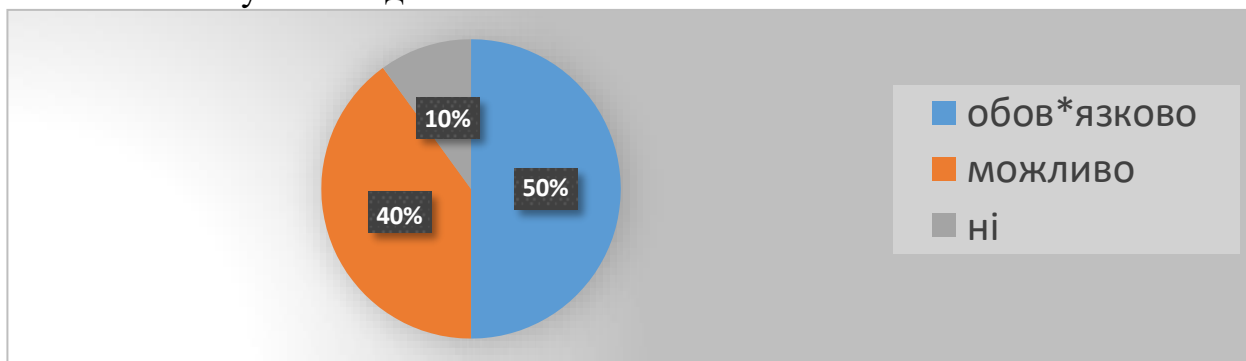
В результаті проведення опитування були отримані дані, які продемонстровані у діаграмах до ключових питань.



Згідно з отриманими даними **70%** респондентів в повній мірі знають, що саме являє собою дистанційне навчання, **20%** здебільшого знають, **10%** не

зовсім розуміють.

Ви використаєте запропоновану можливість перейти на дистанційне навчання поза умов пандемії?



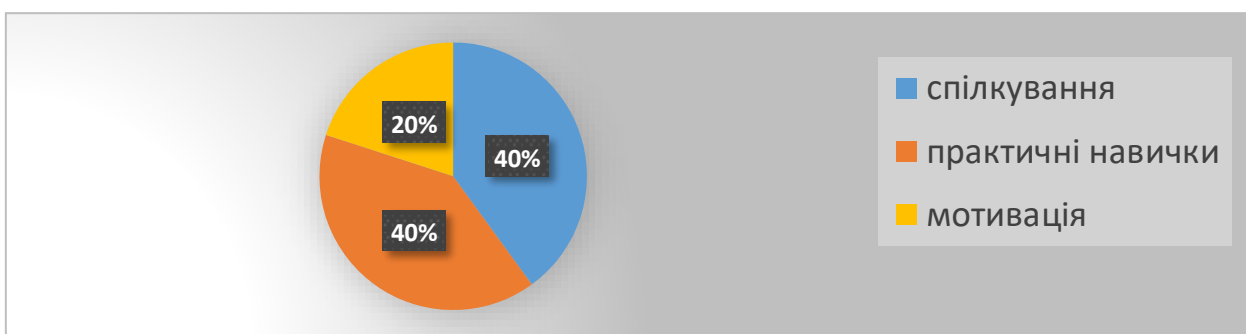
Згідно з отриманими даними **50%** респондентів точно використають можливість перейти на дистанційне навчання, **40%** не впевнені, **10%** не мають бажання переходити на дистанційне навчання взагалі.

На вашу думку основними перевагами дистанційного навчання є?



Згідно з отриманими даними для **40%** респондентів перевагою дистанційного навчання є спокійна обстановка, для **30%** поєднання різних видів діяльності і ще для **30%** перевагою є економія часу.

На вашу думку основними недоліками дистанційного навчання є?



Згідно з отриманими даними для **40%** респондентів недоліком є відсутність спілкування, для **40%** недостатньо практичних навичок і для **20%** не вистачає мотивації на навчання.

Таким чином суттєва більшість, а саме 70% респондентів мають певні уявлення щодо дистанційного навчання, а також, безпосередньо, мають досвід. Переважна більшість опитаних відзначили, що перевагою дистанційної форми навчання є спокійна обстановка. На думку опитаних є найбільш значущими, саме 40% вважають основним недоліком дистанційного навчання

є відсутність очного спілкування студента та викладача та ще 40% недостатньо практичних навичок.

Результатом моніторингу за допомогою опитування, маємо отримані дані, які допомагають з'ясувати актуальні проблеми дистанційного навчання та докласти зусиль для його оптимізації, сприяють створенню умов продуктивної роботи для всіх учасників освітнього процесу. По переді аналіз ставлення до дистанційної освіти педагогів, студентів, батьків та виявлення нових питань, потребуючих уваги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Рубан О.В., Марченко А.А., Квітка В.А. МІНІ-ПРОЕКТИ НА ЗАНЯТТЯХ З СОЦІОЛОГІЇ: ШУКАЄМО, АНАЛІЗУЄМО, РОБИМО ВИСНОВКИ – ВЧИМОСЯ url: http://collegesnau.com/images/stories/files/2019/04-06/zb_tezy_2019.pdf
2. https://buklib.net/books/28257/http://www.rusnauka.com/24_PNR_2009/Pedagogica/50819.doc.htm#:~:text=

НАШІ АВТОРИ

1. **Балинська Анна Миколаївна**, практичний психолог вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», anna.balinskaya50@gmail.com
2. **Бізюк Анастасія Олександрівна**, студентка III курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», anastasiabizuk@gmail.com
3. **Бісік Світлана Гаврилівна**, викладач-методист, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», bisiksveta@gmail.com
4. **Бутенко Лариса Григорівна**, голова циклової комісії правових та гуманітарних дисциплін, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», larisabutenko2507@ukr.net
5. **Гриценко Вікторія Леонідівна**, к.е.н, завідувача обліково-фінансовим відділенням, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», vicagritsenko@gmail.com
6. **Єременко Аліна Сергіївна**, студентка III курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», annaeremenko02@i.ua
7. **Єфременко Оксана Анатоліївна**, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», efremenkooksanasnay@gmail.com
8. **Канівець Анна Євгеніївна**, адміністратор торгівельного залу ТОВ «Наdejда Ритейл 2017», shulyak.anna90@gmail.com
9. **Карпенко Вікторія Миколаївна**, студентка III курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», karpenko.viktoria@gmail.com

- університету», koledgsnau@ukr.net **Костян Світлана Василівна**, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», svetlanakostan1@gmail.com
10. **Ляхіна Лідія Олексіївна**, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», librarycsnau@ukr.net
12. **Левченко Вікторія Вікторівна**, викладач, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», viktoriyalev14@gmail.com
13. **Лук'яненко Людмила Миколаївна**, викладач вищої категорії, заступник директора з навчальної роботи ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», koledgsnau@ukr.net
14. **Майорова Ірина Вікторівна**, викладач-методист, викладач вищої категорії, Сумський фаховий ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», irinasulak3@gmail.com
15. **Негрєєв Олексій Петрович**, студент III курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», koledgsnau@ukr.net
16. **Носаль Олена Миколаївна**, викладач, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», nosallena23@ukr.net
17. **Різніченко Анна**, студентка III курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», koledgsnau@ukr.net
18. **Роговенко Ольга Василівна**, завідувачка правовим відділенням, викладач вищої категорії, викладач правових дисциплін, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», olgarogovenko1@gmail.com
19. **Рубан Ольга В'ячеславівна**, кандидат філософських наук, викладач вищої категорії, викладач-методист, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», rubanrov@ukr.net
20. **Співак Анна Олександрівна**, викладач другої категорії, методист заочного відділення, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», anna.prosyaniuk28@gmail.com
21. **Старинський Олександр Миколайович**, викладач вищої категорії, викладач-методист, відмінник освіти України, керівник фізичного виховання ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», koledgsnau@ukr.net
22. **Терещенко Анастасія**, студентка III курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», koledgsnau@ukr.net
23. **Трипольська Яна Олександрівна**, викладач вищої категорії, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», tripol_jana_sumy@ukr.net
24. **Чирва Андрій Сергійович**, кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра іноземних мов Сумський національний аграрний університет, candrew@ukr.net
25. **Чирва Наталія Іванівна**, голова циклової комісії загальноосвітніх дисциплін, викладач другої категорії, Сумський фаховий коледж Сумського національного

- університету, natchir1981@gmail.com
26. **Чортенко Андрій Миколайович**, кандидат історичних наук, викладач вищої категорії, директор ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», chortenko@ukr.net
27. **Шабалдас Тетяна Миколаївна**, викладач вищої категорії, заступник директора з виховної роботи, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», tanyakoledg@gmail.com
28. **Шестерніна Наталія Петрівна**, заступник директора Сумського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги, sh.natalia22@ukr.net
29. **Шестернін Артем**, студент III курсу спеціальності «Право», ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», koledgsnau@ukr.net
30. **Юрченко Яна Олегівна**, магістр, викладач правових дисциплін, ВСП «Сумський фаховий коледж Сумського національного аграрного університету», yana.yurchenko2009@gmail.com

Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Трансформація освіти в умовах діджиталізації суспільства» / укл. О. А. Єфременко – Суми: ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ», 2021. – 124 с.

«Трансформація сучасної освіти в умовах діджиталізації суспільства»

Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції
12-14 травня 2021 року

В авторській редакції